БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

(8695) | 1958 оной июлиин 20, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

АРАБ ОРОНУУДТА ЗЭБСЭГТЭ ДОБТОЛГО ХЭЖЭ БАЙҺАН АМЕРИКА, АНГЛИИН БУЛИМТАРАГШАДЫЕ БҮХЫ СОВЕТ АРАД ШОО ҮЗЭЖЭ, ШОВТО ХАРАЖА БАЙНА

☆ ☆ ☆

Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ США Великобритани хоёрой сэрэгээр ороһонтой дашарамдуулан СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Июлиин 17-до Великобританиин правительство Иорданида сэрэгээ оруулаа: Англиин авиадесантна сэрэгшэд Иорданиин ниислэл Амман городто бууба.

«Добтолгодо ортохоёо байһан» Иорданиин правительстводо туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор Англиин сэрэг Амманда бууба гэжэ Великобританиин премьер-министр Макмиллан общинануудай палатада үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна. Энэ араб гүрэнэй дотоодын хэрэгтэ сэрэг хэрэглэн далда нюусагүйгөөр оролсоһон ябадалаа Англиин премьер-министр иигэжэ сагааруулхые оролдоо. Теэд Иорданида ямаршье гүрэн дайгаар орохоо һананагүй, мүн ямар нэгэн гүрэнэй тэрэниие занаһан тухай баримта, мэдээнүүд үгы, тиимэһээ Великобританиин премьер-министршье тиимэ баримта, мэдээнүүд бии гэжэ хэлэжэ шадахагүй байһаниинь бүгэдэндэ һайн мэдээжэ. Великобританиин правительствын энэ ябуулгые США-гэй правительство бүрин дэмжэжэ, һайшаана гэжэ Англиин премьер-министр саашань мэдүүлээ. Тиимэ болохолоороо, Англиин правительство США-гэй сэрэгээр ороһон ябадалые һайшаагаа, харин Холбоото Штадуудай правительство Великобританиин сэрэгээ оруулһые мүн лэ һайшааба гээшэ.

Ливанда Америкын сэрэгээ оруулһанай һүүлээр Иорданида Великобританиин сэрэгээ оруулһан ушар юу харуулнаб гэхэдэ, Араб Зүүн зүгэй оронуудта боложо байгаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе сэрэгэй хүсөөр дараха тушаа США Великобритани хоёрой правительствын үргэн ехэ түсэб зохёоһон тухайнь гэршэлнэ. Тэдэнэр эндэхи арадуудта колониальна мүлжэлгэ дарлалгые дахин тэхэрюулжэ, эндэхи оронуудай байгаалиин баялигые дээрмэдэн абаха, хүн зониие дарлажа байха арга Америка, Англиин монополинуудта урдынхидаал адляар олгохо гэжэ оролдоно.

Иорданида сэрэгээрээ орохо тухай шиидхэбэри абахадаа, Великобританиин засагаархид король Хусейндэ туһаламжа үзүүлхэ гэһэн шалтаг урдаа баряад, энэ орондо колониальна эзэрхэлгэеэ һэргээхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Ушарынь 1956 ондо Иорданиин арад зоной эрилтээр Глабб Паша түрүүтэй Британиин сэрэгэй советнигүүд Иорданиһаа үлдүүлһэн байгаа. Урда тээнь тэдэнэр Иорданиин армиие өөрынгөө хинамжада абаад байһан юм. Эдэ советнигүүдэй үлдүүлхэдэ, Иорданида Англиин эзэрхэлгэ нилээд һулараа һэн.

Великобритани сэрэгээ Иорданида оруулхадаа, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгаа Иорданиин арадай хүдэлөөе дараха гэһэн гансал зорилготой бэшэ, харин Иорданида бэхеэр һууриждаад, Америкын сэрэгшэдэй ороод байһан Ливантай хамта мүн Иорданиие хэрэглэн, Ирагта болоһон арадай революциие дараха гэһэн зорилготой байһаниинь Великобританиин премьер-министрын мэдүүлгэһээ харагдаба. Араб Зүүн зүгтэхи гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр Америка, Англиин эрхилжэ байгаа сэрэг дайе саашадань бүри үргэдхэхын тулада США-дашье, Великобританидашье олониитые ехээр идхаха, баалаха ябадал үзэгдэнэ.

Ондоо гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ сэрэг хэрэглэн хамааралсалга уласхоорондын эрхээр, мүн ООН-эй Уставаар огтолон хоригдоһон байна. Мүнөө США Великобритани хоёрой правительство энэ хорилтые дабаба гэжэ бүгэдэндэ элитэ. Иигэжэ сэрэгээр ондоо гүрэнүүдтэ ороһон ушар энхэ тайбан байдалда айхабтар хүндэ хүшэр хойшолонгуудтай байха байна. Тиимэһээ эдэ бүхы ябуулгынгаа түлөө харюусахыень бүхы арадууд эрихэ гэжэ ондоо гүрэндэ сэрэгээ оруулагшадай хайхарангүй байха аргань үгы. Ямар нэгэн колониальна гү, али дулдыдангы орондо зэбсэгтэ хүсэеэ буулгажа, тэндэхи хүн зониие хайра гамгүйгөөр хюдажа, дарлагданги арадуудай буһалгаае дарадаг, тэндэ колониальна гурим тогтоодог үе саг бусалтагүйгөөр үгы болоо гэжэ түбхын түрүүндэ Великобританиин правительство, илангаяа Египедтэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй дай эрхилжэ, эшэгүүритэ муухайгаар буруу һүрэһэнэйнгөө һүүлээр, һайн мэдэхэ ёһотой байгаа. Урдань дарлагданги байһан олон миллион колониальна арадуудай мүнөө национальна эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ эхилээд байхада, бэеэ даанхай байдал олохын түлөө хэжэ байгаа эдэ арадуудай тэмсэлдэ һаад тойбо татаха гэһэн бүхы һэдэлгын буруу һүрэхэ байһаниинь лабтай. Бүхы арадууд хуби заяагаа өөһэдөө тодорхойлхо ёһотой гэһэн нангин эрхэ Нэгэдэмэл Наһануудай Организациин Уставта бэшэгдэнхэй. Харин США Великобритани хоёршье энэ Устав доро гараа табинхай бшуу.

США Великобритани хоёрой правительствонууд Нэгэдэмэл Наһануудай үмэнэ үгэһэн уялгаяа дабажа, амгалан тайбан байдал эбдэбэ.

Бүхы арадууд, илангаяа Араб Зүүн зүгэй оронуудтахи мусульман шажанта арадууд, тэдээндэ дүтэ ажаһуудаг арадууд хүршэ оронуудайнгаа гадаадын сэрэгтэ добтолуулжа байхыень гараа хабсараад, миин хаража байхагүй гэжэ добтологшод мартаха ёһогүй. Араб Зүүн зүгэй арадууд Америка, Англиин колонизаторнуудта эсэргүүсэн, бэеэ даанхай байдалайнгаа, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө ори гансаараа тэмсэнэгүй.

Бүхы оронуудай арадууд Америка, Англиин булимтарагшадые тон ехээр зэбүүрхэн буруушаана. Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ США Великобритани хоёрой засагаархидай үүдхэжэ байгаа шуһата дайнда эсэргүү эрид шууд буруушаалта бүхы дэлхэйдэ, тэрэ тоодо Великобританидашье боложо байна. США Великобритани хоёр эдэ оронуудта эрхилжэ байгаа сэрэг дайгаа дары болюулаг, Ливан Иордани хоёрһоо Америка, Англиин сэрэг тонилог гэһэн эрилтэ арадууд табижа байна.

США Великобритани хоёрой правительствонууд амгалан тайбан байдалда дайсан харша ябуулга хэбэ. Тиимэһээ Ливанда, Иорданида хэжэ байгаа дайн сэрэгэйнгээ хойшолонгуудай түлөө тэдэнэр харюусаха ёһотой.

США, Великобританиин правительствонууд араб оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ сэрэг хэрэглэн оролсохоёо болижо, Ливан Иордани хоёрһоо сэрэгээ дары сагтаа гаргаха ёһотой.

Энэ харюусалгата үедэ Аюулгүйн Совет, ООН-эй Генеральна Ассамблей энхэ тайбан байдал тогтонижоруулха талаар өөрынгөө нангин уялгые дүүргэхэ, Араб Зүүн зүгтэ үүдхэгдэжэ байгаа шуһата дай болюулха, ямаршье гэм хээгүй аад, добтолгодо ортоһон араб гүрэнүүдэй национальна бэеэ даанхай байдалые хамгаалха, тэндэ эхилжэ байгаа сэрэг дай сараха ёһотой гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

Советскэ Союзай хилэдэ дүтэ оршодог оронуудай ямаршье гэм хээгүйшье һаань, тэдээндэ ондоо гүрэнүүдэй сэрэгээр орожо байхадань Советскэ Союз энээниинь миин хаража байхагүй, харин Советскэ Союзай аюулгүй байдалые хамгаалхын, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтонижоруулхын тулада шухала хэмжээ абаха ёһотой болохо гэжэ Советскэ правительство мэдүүлнэ.

1958 оной июлиин 18.

Мүнөөдэр— авиациимнай һайндэр

[М]үнөөдэр Эхэ ороноймнай [а]лшад советскэ авиациин [а]шалта һайндэрые тэмдэглэ[жэ] байна. Энэ һайндэртэ агаа[ры]мнай зэбсэгтэ хүсэнэй хүг[ж]уургажа байгаа хүсэ ша[дал], лётчигуудайнь шадабари [мэр]гэжэл, авиационно конст[рук]торнуудаймнай хүдэлмэ[ри]н амжалта үргэнөөр ха[ра]гдана.

[К]оммунистическэ партиин[гаа] хүтэлбэри доро советскэ [арад]ууд арадайнгаа ажахыда [шэ]нэ шэнэ амжалта туйлан, [наука], техникээ үзэгдөөгүй [хүгжөөнэ]. Дэлхэй дээрэ [анх]ан түрүүн атомна электро[стан]ци бариһан, замбуулинда [спутник] одо ниидхүүлһэн, бал[лис]тическэ ракетэ зохёоһон [ман]ай эрдэмтэд мүхэшэгүй [ама]ар суудa гаранхай. Наука, [тех]никымнай иимэ ехэ туйлал[т]ууд авиационно промыш[ленн]остиимнай улам ехээр хүг[ж]жэ байһаниие гэршэлэн ха[ра]лна.

[С]овет засагай үедэ Эхэ [орон]ымнай хүсэ ехэтэй сэрэгэй, [мүн] хүгжэнги гражданска [авиацитай] боложо шадаа. [Ав]иациин түүхэдэ манай орон [ехэ]со һуури эзэлдэг гээшэ. [Ор]одой эрдэмтэн Александр [Мо]жайский 1882 ондо дэлхэй [дээ]рэ анха түрүүлэн агаарта [ниидэ]хэ аппарат зохёогоо һэн. [Ии]гэжэ Можайскиин самолёт [ав]иациин түүхэдэ эхи табиһан [ба]йна. Ородой элитэ эрдэмтэн Е. Жуковский авиационно [наукын] үндэһэ һуури табиха[д]а «хүн балсанайнгаа хүсэ [ш]адалаар бэшэ, харин өөрын[гөө] ухаанай хүсөөр ниидэхэ [ба]йна» гэжэ бэшэһэн юм. Нү[х]эдэ эрдэмтэн Константин [Э]дуардович Циолковскиин зо[хё]оһон научна теориин үндэ[һ]өөр манай орондо түрүүшын [ра]мэл одон бүтээгдэжэ, дэл[х]эйе тойрон ниидээ.

Эдэ эрдэмтэдэй научна тео[ри], ухаалан зохёолго гээгдэнги [а]жахытай хаанта Россин үедэ [х]елүүлэгдэхэ аргагүй байгаа. [З]магтал Совет засагай үедэ, [п]арти, правительствымнай [х]андуулһан саг үргэлжын ан[х]аралай ашаар авиационно [п]ромышленностьмнай ехээр [х]үгжөө. Советскэ түрүүшын та[б]анжэлнүүдэй үедэ манай лёт[ч]игууд үзэгдөөгүй рекорднуу[д]ые туйлажа, дэлхэй дээрэ ал[д]ар суудa гараа бэлэй. Соло[в]о лётчик Валерий Чкаловай [э]кипаж Хойто мүльһэн далай [д]ээгүүр сэхэ ниидэжэ, Америка ороо һэн. Тэрэшэлэн суута [л]ётчигууд Громов, Байдуков болон бусад рекордно туй[л]алтаараа алдаршанхай.

1941—1945 онуудта Эсэгэ [о]роноо хамгаалгын Агууехэ [д]айнай жэлнүүдтэ манай авиа[ц]иин хүсэ шадал, тэрэнэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, лётчигуудайнь шадабари мэргэжэл элирэн харагдаа. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаһан манай авиаторнууд гитлеровскэ дээрмэшэдэй авиаци, техникэ үй бута сохёо. Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн, Эхэ оронойнгоо түлөө баатарай үхэлөөр унаһан лётчигууд Гастелло, Талалихин болон бусадай нэрые арад зомнай хэзээдэшье мартахагүй. Фашистнуудай 59 самолёт унагааһан Александр Покрышкин, 62 самолёт үгы хэһэн Иван Кожедуб гэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэдэ гурба дахин хүртэһэн байна.

Дайнай хойто тээхи табанжэлнүүдэй үедэ ороноймнай арадай ажахы шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжэжэ байна. Илангаяа наука, техникэ, авиационно промышленностьда шэнэ шэнэ амжалта туйлагдана. Авиационно конструкторнууд нүхэд Туполев, Антонов, Ильюшин болон бусадай зохёон бүтээһэн реактивна, турбовинтовой ехэ самолёдууд хамагһаа түргөөр, бултанһаа холуур ниидэдэг болоо. Аяар холын Пекинһээ Москва хүрэтэр 7 час соо ниидэдэг «ТУ-104» самолёт мүнөө үеын эрхим самолёдуудай нэгэн болоно. Һүүлэй үедэ хүсэ ехэтэй олон ондоо вертолёдууд бүтээгдэжэ, арадай ажахыда амжалтатайгаар ашаглагдана.

Оронoймнай гражданска агаарай флот арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Агаарай транспорт болон хүдөө ажахыда тон олон самолёт ашаглагдана. Жэл бүхэндэ хэдэн мянган гектар тариянда самолёдоор минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэнэ, хорхой, шумуулда хоро хаягдана.

Авиациин энэ һайндэрые Улан-Удын авиаторнуудай коллектив ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байна. Эндэхи авиаторнууд хахад жэлэйнгээ даалгабариие амжалтатайгаар дүүргээ. Тэдэнэр республикынгаа колхозуудай 3,5 мянган гектар тариянда үтэгжүүлгэ самолёдоор хээд байна. Авиаотрядай түрүү лётчигууд нүхэд Коромыслов, Батуев, Кузьмин болон бусад авиациин албанда олон жэлдэ хүдэлһэн, дүй дүршэлтэй түрүүшүүл болонхой. Улан-Удын авиаторнууд республикынгаа холын аймагуудта почто, ашаа, пассажирнуудые һаадгүйгөөр зөөнэ, хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдые дары түргөөр эмшэлгэдэ асаржа, ами наһыень абарна.

Авиациин һайндэрые оронoймнай ДОСААФ-эй организацинууд баһал бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. ДОСААФ-эй клубуудта жэл бүхэндэ хэдэн мянган парашютистнүүд планеристнүүд, авиамоделистнүүд һургагдана. Һүүлшын 4 жэлэй турша дотор манай авиационно спортсменүүд дэлхэйн аяар 128 рекорд туйлаһан байна. Үнгэрэгшэ 1957 ондо парашютна спортоор туйлагдаһан дэлхэйн 54 рекордын 42-нь манай спортсменүүдтэ хүртөө.

Совет арад түрэл Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро эб найрамдалай түлөө эрид шууд тэмсэхэ зуураа, агаарайнгаа флодые бүри ехээр хүгжөөхэ байна. Эхэ оронойнгоо арад зоной амгалан тайбан ажабайдалые, эрхэ сүлөөе хамгаалхын түлөө советскэ авиаци хэзээдэшье бэлэн.

ТЕЛЕГРАММА

Багдадһаа, 1958 оной июлиин 18.

[Ү]ндэр тушаалта г-н Н. ХРУЩЕВТО,

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ

МОСКВА

[Иј]рагай Республикые Советскэ Правитель[ст]вын мэдэрһэн тухай мэдээсэһэн, мүн ара[д]ууд хуби заяагаа өөһэдөө тодорхойлхо эр[хэ]тэй гэһэн ёһые Танай правительствын [бү]рин хүндэлжэ байһые мэдүүлһэн Үндэр [т]ушаалта Танай телеграммые тон ехээр ба[яр]лан Ирагай Республикын правительство [х]абаба. Минии толгойлжо байгаа правитель[ст]во Ирагай бэеэ даанхай байдалые хам[гаа]лха, мүн эб найрамдал тогтонижоруулха хэрэгтэ, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэй хани барисаата харилсаа тогтоохо хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулхаар эрид шиидэнхэй. Манай оронуудай хоорондо хани барисаата харилсаа тогтоохые үнэн зүрхэнһөө хүсэхэ зуураа, энэ харилсаамнай саашадаа бүри хүгжэхэ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Ирагай Республикын Премьер-Министр А. К. КАСЕМ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент Гамаль Абдель Насертай Н. С. Хрущев уулзаба

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент Гамаль Абдель Насер Югославида [ая]рээд байһанаа, һаяхан Москва ерэжэ, Н. С. Хрущевтой уулзаа.

Тэдэнэй хөөрэлдөөн хани нүхэдэй оршон байдалда үнгэрөө. Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ США болон бусад колониальна гүрэнүүдэй эрхилжэ байгаа дайе яажа болюулха, араб оронуудтахи энхэ тайбан байдал, тэдэнэй бэеэ даанхай байдалые яажа хамгаалха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Москвагай ажалшад зэбүүрхэн буруушаана

Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ Америка, Англиин империалистнуудай жэгшүүритэ муухай сэрэг дай эхилһэндэнь советскэ хүнүүдэй тон ехээр зэбүүрхэжэ байһыень харуулһан олон митингнүүд бүхы орон доторнай, мүн Москвада болоо.

Июлиин 18-да хүдэлмэриин дүүрэхэ багаар Москвагай олон мянган зон ниислэлэймнай эгээл ехэ талмайнуудай нэгэн болохо Восстаниин талмай дээрэ сугларба. Далайн долгин мэтэ хүүежэ шууяжа байгаа олон мянган зоной дээгүүр иимэ бэшэгтэй улаан бүдүүд, транспарантнууд харагдана:

— Янканууд, Ливанһаа тонилогты!

— Ливан болон Араб Зүүн зүгһөө Америкын бүхы сэрэг дары гараг гэһэн эрилтэ табинабди!

— Советскэ Правительствын амгалан тайбан гадаадын политика мандаха болтогой!

— Бүхы дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал тогтог!

Профессиональна союзуудай Москвагай городской Соведэй түрүүлэгшэ В. И. Крестьянинов тобшохон үгэ хэлэжэ, митинг нээгээ.

«Серп и Молот» заводой булад хайлуулагша В. В. Клюев, эб найрамдалые хамгаалха советскэ комитедэй гэшүүн, педагогическа наукануудай академиин президент И. А. Каиров, «Трехгорная мануфактура» комбинадай бүд нэхэгшэ Н. И. Королева, Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын советскэ комитедэй гэшүүн профессор И. М. Ошанин, Москвагай областиин Подольско районой «Константиново» совхозой һаалишан, Социалистическэ Ажалай Герой Н. П. Рыгаева гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө эрэлхэг зоримгой, үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан Ливан Ирак хоёрой арадуудые бүхы совет арадтай хамта Москвагай ажалшадшье эрид шууд дэмжэжэ, эб найрамдалда эсэргүү империалистнуудай үүсхэһэн хорото дайе болюулха гэһэн эрилтэ табина гэжэ митингдэ абтаһан резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Мүн тэрэ үдэр Москвагай олон ажалшад США Великобритани хоёрой посольствын байшангуудай хажууда демонстраци хээ. (ТАСС).

Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудта хархис добтолго хэжэ байһан баруун гүрэнүүдэй империалистнуудта эсэргүүсэһэн митинг мяха-консервын комбинадта болоо. Консервын заводой мастер Р. В. Кострикова үгэ хэлэжэ байна.

В. Крушельницкий, Б. Винокур гэгшэдэй фото.

☆

Эб найрамдалда дуратай арадһаа шуһата һабараа абагты!

Улан-Удын мяха консервын комбинадай консервын заводой хашаа соо хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд олоороо митингдэ сугларжа, эб найрамдалда дуратай Ливанай арадта эсэргүүгээр зэбсэгтэ добтолго хэжэ байһан Америкын хархис этэгээдүүдэй аашые буруушаагаа.

КПСС-эй бурядай обкомой секретарь нүхэр В. И. Дубровский Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэтэй эндэ сугларагшадые танилсуулаа. Энээнэй һүүлээр комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад үгэ хэлэбэ.

Консервын заводой мастер нүхэр Кострикова үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

— Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудай баялигта шунахайржа, Америкын хархис этэгээдүүд Ливанда дай эхилбэ гээшэ. Эб найрамдалда дуратай дэлхэйн арад зон энэ аашые буруушаажа байна. Манай Бурят ороной, тэрэ тоодо манай мяханай комбинадайхид бүгэдөөрөө энэ һаналда нэгэдэхэ байна. Манай комбинадай хүдэлмэришэд саашадаа улам һайнаар ажаллажа, Эхэ ороноо бүри бэхижүүлхын түлөө тэмсэе гэжэ нүхэдтөө хандаха байнаб.

— Бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан Ливанай арадта үнэн зүрхэнһөө талархажа байһанаа мэдүүлхэ байнабди,— гэжэ хүдэлмэришэн нүхэр Очиров хэлэбэ.—Америкын хархисууд Ливанда зэбсэгтэ добтолго хэжэ эхилээ. Бидэнэр совет арадтаяа хамта манай правительствын мэдүүлгые халуунаар дэмжэнэбди. Ливанай газар дайдаһаа арилжа тонилогты гэжэ Америкын хархис бүлэгтэ эрилтэ хэхэ байнабди.

Мал үүсэлдэг заводой мастер нүхэр Скрыцкая үгэ хэлэхэ зуураа эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байһан Америкын булимтарагша бүлэгые эрид шууд буруушааба.

Ливанай газар дээрэһээ Америкын сэрэгые дары гаргаха тухай Советскэ правительствын мэдүүлгые халуунаар һайшааһан тогтоол мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй митинг дээрэ баталан абтаа.

Н. Святогор.

Зэбсэгтэ добтолго сараха хэмжээе һайшаанабди

ИВОЛГА (телефоноор абтаба). Аймагай Культурын байшан соо эмхи зургаануудай алба хаагшад, Иволгын РТС-эй, эдеэ хоолой комбинадай хүдэлмэришэд, аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд үсэгэлдэр сугларaа. Америкын шуһата дай хэжэ эхилһэн аашые буруушаахаяа хүнүүд митингдэ сугларһан байна.

Ажалшадай депутадуудай Иволгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Врублевская митинг нээгээ. Партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Эрдынеевтэ үгэ үгтэбэ. Уласхоорондын байдал тухай богонёор хэлээд, нүхэр Эрдынеев Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэтэй митингдэ хабаадагшадые танилсуулба.

Энээнэй һүүлээр хүнүүд үгэ хэлээ. Аймагай больницын врач Мясоедова, аймагай Соведэй гүйсэдкомой партийна организациин секретарь нүхэр Дансорунов, аймагай комсомол-залуушуулай зүгһөө ЦСУ-гэй хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Кузнецова, райвоенком нүхэр Жаров болон бусад бүгэдэндөө Ливанда Америкын сэрэгээрээ добтолжо ороһые буруушаажа үгэ хэлэһэн байна.

Америкын Холбоото Штадууд Ливанда сэрэгээ асараад үхэлтэ дайнай гал дүлэ аһаахадаа Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй гүрэнүүдэй национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе буу зэбсэгэй хүсөөр дараха һэдэлгэтэй,— гэжэ аймагай газетын редактор нүхэр Гумпылов хэлэбэ. Нефть болон бусад баялиг ехэтэй эдэ оронуудые мэдэлдээ оруулаад, гартаа барижа байхын түлөө баруун гүрэнүүдэй этэгээдүүд шунахай ехээр тиишэ дүгташалдадаг юм.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ бидэнэр һайшаанабди, гүрэн түрынгөө бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэжэ байһан Араб оронуудай зондо талархажа байһанаа мэдүүлнэбди. Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудта дай сарахын зорилгоор Советскэ правительствын абаһан хэмжээ-ябуулгые совет хүн бүхэн һайшааха байха,— гээд нүхэр Гумпылов үгээ дүүргэбэ.

Үхэл дай шэрэһэн Америкын хархис этэгээдүүдэй аашые буруушааһан тогтоол митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаха зуураа Ливанһаа сэрэгээ дары гаргахыень эрилтэ хэбэ.

Ливанда сэрэгэй хархис добтолго хэжэ байһан Америкын дээрмэшэдые буруушааһан митингнүүд аймагай колхозуудта олон хүнэй хабаадалгатайгаар боложо байна.

Г. Васильев.

БУРЯДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ VII СЕССИ

БМАССР-эй Конституцида хубилалта оруулха, республика дотор соёл культурые саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

Сибириин эртэ урда сагай арадуудай нэгэниинь бурят арад мүн гэжэ депутат **Н. Г. Балдано** (һунгуулиин Кировскэ округ, Улан-Удэ город) хэлэбэ. 300 жэлэй туршада бурят арад ород арадтай хамта өөһэдынгөө дайсадтай эрид шангаар тэмсэдэг байгаа. Энэ тэмсэлынь хоёр арадай ахадуугэй хани барисаа бэхижүүлһэн юм.

Советскэ Союзай бүхы арадуудай, тэрэ тоодо манай арадай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай харгые ород арадай агууехэ хүбүүн Владимир Ильич Ленин, тэрэнэй байгуулһан Коммунистическэ парти заажа үгөө. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ородой пролетариат, бүхы ажалшад манай бурят арадта социалистическэ хүгжэлтын һаруул замда ороходонь туһалаа.

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республика Агууехэ Октябриин ашаар мүндэлһэн байна. Совет засагай үедэ республикымнай ажалшад экономико болон культурынгаа хүгжэлтэдэ гайхамшагта амжалта туйлаа. Хаанта засагай үедэ Россин гээгдэнги хизаар байһан аад, мүнөө түрүү социалистическэ республика болонхой.

Мүнөө үедэ бурят арад хүгжэнги литературатай болонхой. Мүн литературна хэлэн хүгжэнхэй. Социалистическэ байгуулалтын илаһанай ашаар бурядууд бэеэ даанхай социалистическэ наца болоо.

Манай республикые ондоогоор нэрлэдэг болохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ тон зүб абтаба. Бурядууд өөһэдыгөө бурят-монголнууд гээшэбди гэжэ алишье үедэ хэлэдэггүй байгаа. Түүхын угай бэшэгүүд, арадай аман зохёол, ородой эрдэмтэдэй шэнжэлэлгэ энээн тушаа элеэр харуулна. Тиимэһээ бурядууд гэжэ бидэнэр зүбөөрөө нэрлэгдэхэ ёһотойбди.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум республикыемнай зүбөөр нэрлэдэг болохо тухай Указ гаргажа, манай арадай хүсэл зоригые бэелүүлбэ гээшэ. Энэ Указые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаад, Бурядай республикын Конституцида хубилалта оруулха тухай дурадхал оруулнаб,—гэжэ нүхэр Н. Г. Балдано үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Депутат **М. Ф. Завгородняя** (һунгуулиин Фабрична округ, Улан-Удэ город) СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые һайшааха зуураа, иигэжэ хэлэбэ. Манай республика дотор монгол хүн ороймоо үгы ха юм. Тиимэһээ Бурядай АССР гэжэ нэрлэхэдэ тон зүб. Парти, Правительствын анхарал оролдолгын ашаар Бурят орон индустриально-колхозно республика болонхой. Бурят яһатанай дундаһаа хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бусад элдэб мэргэжэлтэд урган гараа. Тиигэжэ бурядууд шэнэ, социалистическэ наца болоо.

Манай республикын бүхы арадууд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые угаа ехэ баяртайгаар угтаба гэжэ депутат **Л. Ц. Цыренов** (һунгуулиин Шаралдайн округ, Мухаршэбэрэй аймаг) хэлэбэ. Урдандаа хооһон тала байһан нютагууд мүнөө болбосон түхэлтэй тосхонууд болонхой. Байрын шэнэ гэрнүүд, почто, сельпо, больница болон бусад эмхи зургаанууд Мухаршэбэртэ олоор баригдана.

Манай республикые ондоогоор нэрлэхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указтай зохилдуулжа, Бурядай АССР-эй Конституцида хубилалта оруулха гэһэн дурадхалые дэмжэнэб гэжэ нүхэр Л. Ц. Цыренов хэлэбэ.

Манай республикые Бурядай АССР гэжэ нэрлэхэ тухай Указ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум саг соогоо, тон зүбөөр баталба гэжэ түүхын эрдэмэй кандидат **П. Т.** Хаптаев хэлэбэ.

Бүри 1240 ондо монголшуудай «Нюуса толи бэшэг» соо бурядууд тухай хэлэгдэнэ. Энэ бэшэг соо Сэлэнгын адагаар, Ангар мүрэнииe зубшажа, бурядуудай һуудаг тухай мэдээсэгдэнэ. XIV зуун жэлэй Персиин элитэ түүхэшэ Рашид ад-Дин эхирэд, хори бурядууд тухай бэшэһэн байдаг.

Бурядай эрдэмтэ Доржи Банзаров бурят, монгол арадуулые илгадаг байгаа. Бурядууд тусгаар арад гээшэ, өөһэдынгөө ажалтай, абари зантай, заншал гуримтай зон юм гэжэ энэ эрдэмтэ бэшэһэн юм. Бурядай суута эрдэмтэ М. Н. Хангалов мүн бурядууд тухай бэшэһэн байдаг. «Бурят-монгол» гэһэн нэрэ тэрэнэй зохёолнууд соо дайралдадаггүй.

«Бурят-монгол» гэжэ нэрэ һанаанһаа абтажа бии болгогдоһон байна. Тиимэһээ түүхын баримтануудтай тааралданагүй. СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ алдуу заһаба гээшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ хадаа политическэ ехэ удхашанартай документ мүн гэжэ депутат **Ц. О. Очиров** (һунгуулиин Оронгын округ, Иволгын аймаг) хэлэбэ. Ажалшадай хүсэлөөр, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй обкомой зууршалгаар республикамнай ондоогоор нэрлэгдэдэг болобо.

Бурят-Монголой АССР-ые Бурядай АССР гэжэ нэрлэхэ тухай Указ түүхын болон наукын үнэн бодото байдалые зүбөөр тайлбарилна. «Бурят» гэжэ эндэхи нютаг зон нэрэтэй бшуу. Түүхын, хэлэ бэшэгэй наукануудта, мүн яряанай хэлэндэ «бурят-монгол» гэһэн нэрэ үгы байһан юм. Гансал республикын тогтохо үедэ «бурят-монгол» гэһэн нэрэ һанаанһаа абтажа бии болоһон байна. Теэд удаан саг соо энэ нэрые манай арад абажа үгэдэггүй байгаа. Дүшөөд он болотор «Бурятиеведение», «Жизнь Бурятии» гэжэ журналнууд гаража байгаа. Республикымнай хүтэлбэрилхы зургаанууд «БурЦИК», «Бурсовнарком», «Буробком» гэжэ нэрлэгдэдэг һэн.

Урдандаа буржуазна националистнууд бурят хэлэ, бурят культура, искусство түүхэдэ үгы юм гэжэ тоолоод, буддын шажанай культура арад зондоо хүсөөр халдааха һэдэлгэ гаргаһан юм. Республикымнай хоёр дабхар нэрэтэй байһан дээрэһээ манай арад, тэрэнэй хэлэн, литература, искусство мүн хоёр дабхар нэрээр нэрлэгдэхэ ёһотой болоһон байгаа. Тиихэдээ өөһэдынгөө онсо өөрэ шэнжэтэй хэлэ, соёл культура, искусство, литературые уруу дараһан ушартай болоно.

Бурят арадай түүхэ эртэ урда сагһаа эшэ үндэһэтэй юм. Хитад, араб, монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн бэшэгүүд соо XII—XIII зуун жэлэй үеын бурядууд тухай хэлэгдэдэг. Монголнуудтай ажахы болон хэлээрээ дүтэрхы байбашье, ородой гүрэндэ бурядууд һайн дураараа ороходо үе хүрэтэрөө тусгаар арад болоһониинь мэдээжэ. Энээниие Хобитуевай, Юмсуновай бэшэһэн, баргажанайхидай, сэлэнгынхидэй угай бэшэгүүд, ородой албата хүнүүдэй бэшэгүүд гэршэлнэ.

Бурят арад Россин гүрэндэ ороод байхадаа, капитализмын хүгжэжэ байһан үедэ, түүхын, экономическа элдэб шалтагаануудһаа буржуазна наца болоогүй. Имагтал манай орондо социалистическэ байгуулалтын илаһанай ашаар бурядууд социалистическэ наца болон хүгжөө. Олон зуун жэлэй түүхэтэй манай арад хаанта засагай үедэ хэдышье ехээр дарлуулан мүлжүүлэгдэһэн байгааһаа, өөрынгөө соёл культура, хэлэ, ажалай дүршэл байгуулжа шадаһан байна. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин илалта бурят арадай хүгжэлтэдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ зам нээжэ үгөө.

Советскэ Союзай тэгшэ эрхэтэй республикануудай дунда манай республика хүсэн түгэс ородой гүрэн—Россин Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын составта ородог. Ород, бурят ажалшад, манай ороной бүхы арадуудта адли ангиин тэмсэлэй гал дүлэн соогуур, социалистическэ революциин үедэ, социализм, коммунизм байгуулха үедэ хатуужан бэхижэһэн түүхэтэ хани барисаатай. Манай республикын амжалтань бүхы арадуудай хамтын оролдолгоор, Коммунистическэ партиин зүб хүтэлбэреэр, агууехэ ород арадай ахадуугэй туһаламжын ашаар туйлагдаа гэжэ нүхэр Ц. О. Очиров тэмдэглэнэ.

Республикыемнай ондоогоор нэрлэдэг болохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ хадаа республика тухаймнай Парти, Правительствын анхарал оролдолго гаргадагайнь шэнэ гэршэ болоно. Энэ Указ ородой гүрэндэ манай арадай һайн дураараа ороһоор 300 жэлэй ойдо бэлдэжэ байһан үетэй тудалдаба.

Республикыемнай ондоогоор нэрлэдэг болохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые һайшаагаад, Бурядай АССР-эй Конституцида хубилалта оруулхые нүхэр Ц. О. Очиров үгынгөө түгэсхэлдэ дурадхаба.

**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй 7-дохи сессиин үзэмжэдэ табигдаһан хоёрдохи асуудалаар — республика дотор соёл культура саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Р. Филиппов** элидхэл хэбэ.

Байгша оной июлиин 3—5-да Улан-Удэ городто республикымнай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй 1-дэхи съезд боложо, тэрээндэ культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, врачууд, артистнар, эрдэмтэд, уранзохёолшод, уранзураашад, тэрэшэлэн партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадажа, республика доторхи культурна байгуулалта тухай, культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй съездын делегадууд манай республика дотор соёл культурын угаа ехээр хүгжэн һалбарһаниие олон тоото жэшээ дээрэһээ эли тодоор харуулһан байна. Гэхэ зуура, тэдэнэр манай республика доторхи культурна байгуулалтада дайралдадаг дутуу дунданууд тухай, тэдэниие яажа зайсуулха тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ һэн.

Советскэ засагай тогтоһоо урда тээ бурят нютагууд харанхы мунхаг байдалтай байгаа.

Харин Бурядай АССР-эй тогтоһонһоо хойшо ленинскэ национальна политикын илаһанай ашаар, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэреэр манай республика ехээр хүгжэнги промышленностьтай, механизировалагдаһан социалистическэ хүдөө ажахытай болонхой. Удхаараа социалистическэ, маяг түхэлөөрөө национальна культура амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ нүхэр В. Р. Филиппов тэмдэглэнэ.

Бүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсал бэелүүлэгдээ. 700 шахуу һургуулинуудта 100 гара мянган һурагшад һурана. 16 тусхай дунда, 2 дээдэ һургуули, 700 гаран эмнэлгын эмхи зургаанууд, 3 курорт, 3 театр, 1 филармони, олон тоото библиотекэ, клуб, киноустановко хүдэлнэ. Радио, телефонууд, газетэ, журналнууд арад зоной ажаһуудалда нэбтэрэн оронхой.

Дээдэ һургуулинуудтамнай, тэдэнэй заочно болон үдэшын отделенинүүдтэ 5000 шахуу һурагшад һуража байна. 4 мянга шахуу инженер, технигүүд, 850 врач, 3500 медицинскэ дунда шатын мэргэжэлтэд, 4 мянгаһаа дээшэ багшанар, 400-гаад эрдэмтэд республика доторнай хүдэлнэ. Культурын эмхи зургаануудта 3 мянгаһаа дээшэ хүнүүд ажаллана.

Олон хүдэлмэришэд, колхознигууд долоон жэлэй гү, али арбан жэлэй һургуулитай болонхой. Тиигэжэ тэдэнэй культурна хэмжээн һураггүй ургажа, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ дүтэлжэ ябана.

Гэхэ зуура, шиидхэгдээдүй олон асуудал үшөөл бии. Мүнөө һургуулиин хүдэлмэри үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэй болоод байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мүнөө һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэниие шэнэ техникэтэй танилсуулха зорилго табигдаад байна. Энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө һургуулинуудые тусхай материальна базатай болгохо хэрэгтэй.

Һургуулинуудай материальна базые бэхижүүлхэ хэрэгтэ колхозууд хабаадуулагдаха зэргэтэй. Баян, шанга шадалтай колхозууд һургуулиин гэр, мастерской барилсаха, һургуулиие түхеэрэлгээр хангаха аргатай бшуу.

Һүүлэй үедэ дээдэ һургуулинуудшье һуралсалаа политехнизацилжа эхилэнхэй. Гэбэшье, манай институтууд байра байдалаар үшөөл хангалтагүй байнхаар гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Ойрын үедэ зооветинститут һуралсалай шэнэ байшантай, студентнүүдэй байдаг городоктой, һуралсалай ажахытай болохо зэргэтэй. Тэрэ ажахынь дунда зэргын колхозой шэнээн, өөрынгөө фермэнүүдтэй, тарилгын газартай, научно-шэнжэлэлгын элдэб станцинуудтай байха зэргэтэй.

Ойрын 2—3 жэлэй туршада Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтые һуралсалай корпусоор, байрын гэрнүүдээр хангаха тон шухала болоод байна.

Техническэ мэргэжэлтэдые бэлдэхын тула һаядаа технологическа институт нээгдэхэнь. Энэ институтые гэр байраар, түхеэрэлгээр саг дары хангаха хэрэгтэй.

Республикымнай үйлэдбэриин хүсэнүүдые, байгаалиин баялигуудые, мүн соёл культурын асуудалнуудые шэнжэлхын тула эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институт нээгдэбэ. Энэ институдай урда ажахын удхашанартай шухала зорилго табигданхай. Шэнэ, комплексно институдые гэр байраар, лабораторёор, түхеэрэлгэнүүдээр хангаха зэргэтэйбди.

Республикын элүүрые сахиха эмхи зургаанууд үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Илангаяа колхозуудай холын фермэ, отара дээгүүр ажаллагшад саг соогоо медицинскэ туһаламжа абанагүй. Хүдөөгэй врачебнэ участогуудта физиотерапевтическэ кабинедүүд байгуулагданагүй. Эмнэлгэ аргалга хэдэг эмхи зургаануудые гэр байраар, түхеэрэлгээр хангаха хэрэгтэ колхозууд хабаадуулагдаха зэргэтэй. Тосхонуудаар, фермэ, гүүртэнүүдээр бани барилгада онсо анхарал табигдаха ёһотой. Мүн колхозуудай хүсөөр нютагай аршаануудай дэргэдэ амарха, бэеэ аргалуулха газарнуудые бэлдэхэ хэрэгтэй.

Элидхэлшэ гэр байра барилгада, капитальна заһабарилгын асуудалда онсо тогтожо хэлэбэ.

Физкультура болон спорт тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр В. Р. Филиппов хүдөө тосхонуудта, аймагай болон колхозой центрнүүдтэ стадионуудые, спортын талмайнуудые залуушуулай хүсөөр, олониитэ зоной хабаадалгатайгаар барюулха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Гурбан жэлэй туршада республика дотороо соёлой добтолго эмхидхэхэдээ, хүн бүхэниие ажал хүдэлмэридөө анхаралтайгаар, болбосон культурна ёһоор хандадаг болгохын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди.

Ажалшадай ажабайдалай һайжархатайнь адли ажал хүдэлмэриинь бүтээсэ дээшэлхэ зэргэтэй бшуу гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Культурые улам саашадань хүгжөөхэ гурбан жэлэй тэмсэлэй үедэ соёл культурын эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулха зэргэтэй. Клуб, библиотекэ, Культурын байшан, улаан булангууд ажал хүдэлмэреэ ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулдаг болохо уялгатай. Культурын эмхи зургаануудай дэргэдэ элдэб кружогууд олон зоной хабаадалгатайгаар хүдэлхэ ёһотой. Клуб, Культурын байшангай дэргэдэ, һургуулинуудта гэрэй ажал шудалха кружогуудые эмхидхэхэ шухала.

Аймпотребсоюзай, сельпонуудай барижа байһан чайна болон столовонууд эдеэ хоол муугаар бэлдэнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые хадагалха газар байдаггүй.

Соёлой добтолгын үедэ тосхон, город бүхэниие болбосон түхэлтэй болгохо, сэсэрлиг сад тариха, гэрнүүдэй хажууда модо тариха, харгы зам заһаха хэрэгтэ илангаяа ехэ анхарал табигдаха зэргэтэй.

**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ табигдаһан хоёрдохи асуудалаар зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Түрүүлэн нүхэр **Ц. Ж. Дамдинжапов** (һунгуулиин Сутайн округ) үгэ абаба.

— Манай республикын ажалшад Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоһонһоо хойшо 35 жэлэй ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн энэ үе соо республикынгаа экономико, соёл культура хүгжөөхэ талаар ехэхэн амжалта туйлаа,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрһэн 1-дэхи съезд дээрэ эдэ амжалтануудай дүн гаргагдажа, соёл культураяа саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна. Тус хэмжээ-ябуулганууд КПСС-эй обкомой IV пленум дээрэ һайшаагдаад, мүнөө Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ хэлсэгдэжэ байна.

Саашадань нүхэр Дамдинжапов соёл культурын хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутуу дунданууд дээрэ тогтожо хэлэбэ. Культурын олохон эмхи зургаануудай хүдэлмэри коммунистическэ байгуулалтын бодото байдалтай нягтаар холбогдоногүй, ехэнхидээ ёһо тэдыгээр ябуулагдана. Хүдөөгэй интеллигенци, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, жэшээлхэдэ, Байкало-Кударын аймагта, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ һулаар хабаадана. Нютагай, аймагай Соведүүдэй саг үргэлжын культурын комиссинууд культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэреэр һонирхоногүй, ажалыень шалгажа, бодото туһаламжа багаар үзүүлнэ.

Мүн ном худалдаанай муугаар эмхидхэгдэһэн тухай, сад сэсэрлиг тариха, тэдэниие хамгаалха хүдэлмэридэхи дутуунуудые үгэ хэлэгшэ хурсаар шүүмжэлбэ.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ округтомнай, мүн Хори тосхондо культурно-ажаһуудалай, байрын гэрнүүдэй барилга үргэнөөр ябуулагдана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 51 колхозник, хүдэлмэришэн, алба хаагшад өөртөө шэнэ гэрнүүдые барижа ороо,—гэжэ депутат **Б. Ц. Дамдинова** (һунгуулиин Хориин округ) хэлээ.

Гэбэшье, энэ хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Шэнэ гэр бариһан колхознигуудта шифер, цемент, шэрэ, олиф гэхэ мэтэ барилгын зүйлнүүдые олохонь бэрхэтэй. Мүн тиигээд уужам шэнэ гэр баряад, тэндэ табиха гоё һайхан мебель тон хомор, худалдаа наймаанда байдаггүй шахуу.

Нүхэр Дамдинова аймаг соо һургуулиин барилгануудай тон муугаар, удаанаар ябуулагдажа байһан тухай, аймагай Культурын байшанда котельнэ барилгын удааржа байһаниие шүүмжэлээ.

Городок, Бабушкин городуудта болоһон культурна хубилалтанууд тухай депутадууд **П. И. Игумнов** (һунгуулиин Холтосоной округ), **Д. П. Масалов** (һунгуулиин Бабушкинска округ) тодорхойгоор хөөрэбэ. Городогто, мүн тэндэхи хүдэлмэришэнэй тосхонуудта 8 клуб, 7 библиотекэ, 20 улаан булан, хүгжэмэй һургуули хүдэлнэ. 3 жэлэй түсэбэй ёһоор, городто Культурын ордон, дунда 3 һургуули, хүүгэдэй 2 сад, больница, стадион, водопровод гэхэ мэтэ баригдахаар хараалагдана гэжэ депутат П. И. Игумнов мэдүүлээ.

Тэрэшэлэн Бабушкин городтошье соёл культура түргөөр хүгжэнэ. Апрель һараһаа хойшо эндэхи ажалшад Эрхүүһээ телевизионно дамжуулга хараха аргатай болоо.

— Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ талаар Парти, Правительствын абажа байһан хэмжээнүүдые, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоолые хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд нэгэн дүүргаар һайшаажа, һү, тоһо, мяха ехээр үйлэдбэрилхын түлөө бүхы оролдолгоё гаргажа байна,—гэжэ депутат **Д. Ж. Цыбенова** (һунгуулиин Боргойн округ) хэлэбэ. Гэхэтэй хамта, малшадай культурна эрилтэ, тэдэниие түрүүшын хэрэгсэлэй эд бараагаар хангаха талаар дутуу дунданууд олон. Хүдөөгэй магазинуудта хүнгэн сэнтэй сахар, шэхэр, һайхан талха гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүд багаар асаргдадаг. Нүүдэл наймаанда хэрэгтэй юумэн хомор байдаг.

Депутат **Н. И. Костеева** (һунгуулиин мяханай комбинадай округ) медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды шүүмжэлбэ. Мяха-консервын комбинадай тосхондо поликлиникэ, больница бии юм. Теэд эндэ зарим мэргэжэлтэдэй (невропатолог, окулист) үгы дээрэһээ хүдэлмэришэд город ерэжэ, үнэтэ сагаа гээхэ баатай болоно. Энээн тухай Элүүрые хамгаалха министерство мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абанагүй.

Һургуули, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай Заиграйн аймагта олоор баригдажа байһан тухай депутат **В. М. Левченко** (һунгуулиин Онохойн округ) тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Энэ талаар Шулуутайн леспромхозойхид һайн үүсхэл гаргаба. Модошод өөһэдынгөө хүсөөр эхин һургуули бариха, Хуушан Бряньда һургуулииень үргэдхэхэ, һургуулиин мастерской бариха гэжэ шиидээ. Онохойн модоной комбинадайхид һургуулиин мастерской һайнаар түхеэрээд, һургуулиин хоёрдохи байшан бариха гэжэ шиидэһэн байгаа. Теэд, энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэн зөөриинь «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд гэдэргэнь бусаажа абаһан байха юм. Энэ асуудалые болохо тээшэнь шиидхэхын тула Совнархоздо хандахадамнай, түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Каспаров харюу үгөөгүй гэжэ депутат Левченко хэлэбэ.

БАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Л. Я. Егорова** (һунгуулиин Дээдэ Курбын округ) үгэ хэлэхэ зуураа, арад зондо, культурна эмхи зургаануудта хэрэгтэй мебель гаргаха түсэбөө нютагай промышленностиин, Бурпромсоведэй системын предприятинууд жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй гэжэ шүүмжэлбэ. Мүн энэ асуудалда республикын Культурын министр **Д. Ж. Жалсабон** дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Республикын культурын хүдэлмэрилэгшэдэй 1-дэхи съездын хандалгые дэмжэн, культурна ажаһуудалай ехэхэн барилга хэхээр Түнхэнэй аймагта хараалагдаһан тухай депутат **Г. И. Сороковиков** (һунгуулиин Сагаан Нуурай округ) хэлэбэ. Соёлой добтолгын 3 жэлэй туршада Хэрэн тосхондо шэнэ кинотеатр, Түнхэндэ библиотекэ, Толтойдо дунда һургуули, «Сибиряк» колхоздо долоон жэлэй һургуули гэхэ мэтэ олон шэнэ барилга бодохо байна. Теэд, хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Харин колхозой хүтэлбэрилэгшэд колхоз хоорондын барилгын бригада эмхидхэхэ, барилгашадые бэлэдхэхэ, нютагай барилгын материалнуудые хэрэглэхэ тушаа хэмжээ абанагүй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Соёл культурые улам саашадань хүгжөөхэ тушаа абтажа байһан хэмжээнүүд тухай депутат **Е. С. Славина** (һунгуулиин Иволгын округ), БАССР-эй Гэгээрэлэй министр **С. С. Бадмацыренов**, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ **В. Б. Танхаев** гэгшэд хэлэбэ.

Хүдөө ажахыда боложо байһан хубилалтанууд, ажахын һалбаринуудта түрүү дүй дүршэл, наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тушаа аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, соёл культурын эмхи зургаануудай ябуулжа байһан хүдэлмэри тушаа депутат **В. Г. Большаков** (һунгуулиин Хонхолойн округ) тогтожо хэлэбэ. Аймагай колхозуудай мал ажал, таряан ажалда ехэхэн дутуу дунданууд, хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл бии. Зарим колхозуудаар сабшалан, таряалангай ургаса бага, малай ашаг шэмэ багаар нэмэнэ. Тиимэһээ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, соёлой эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ һайжаруулжа, түрүүшүүлэй дүй дүршэл, наукын туйлалтануудые олоной шадабари болгон нэбтэрүүлхэ ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Сесси дээрэ зүбшэн хэлсэһэн асуудалаар республикын Элүүрые хамгаалха министр **В. Р. Боянова**, физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Д. Санданов** болон бусад, хамта 17 хүн үгэ хэлэбэ.

Республика дотор соёл культурые улам саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд тушаа КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **А. У. Хахалов** (һунгуулиин ТЭЦ-эй округ, Улан-Удэ город) дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй сесси тусхай хуули, тогтоол баталан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд сессиин заседаниин забһарта. Ф. Сорониной фото.

СОВЕТСКЭ АВИАЦИИН ҺАЙНДЭР

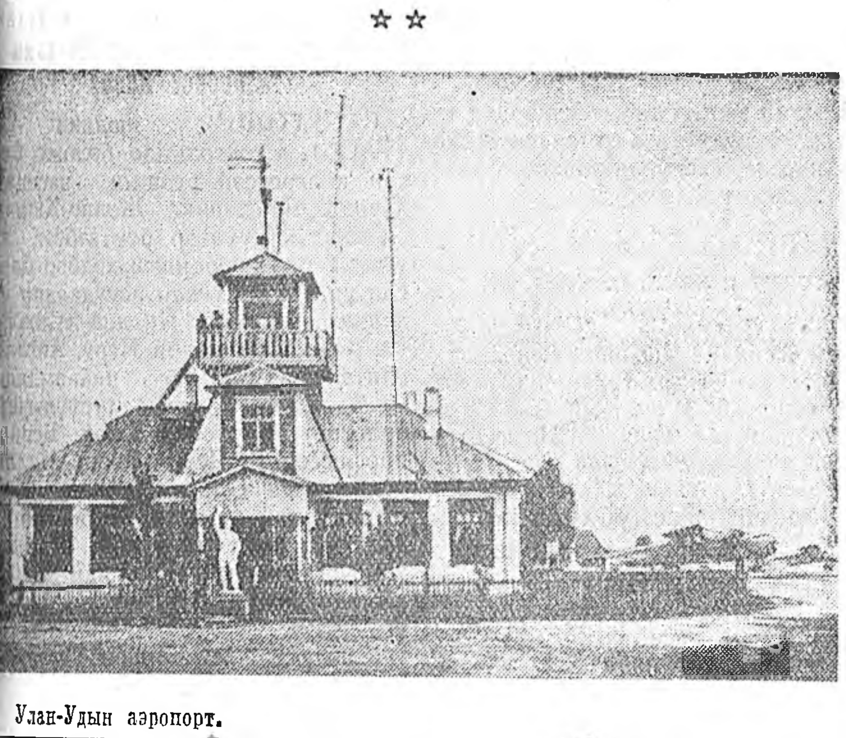

Улан-Удын аэропорт.

Нэрэ хүндымнай хэрэг

Агууехэ Эхэ оронойн- ... ажахые улам хүг- ...өөхэ бүгэдэарадай ...мсэлдэ авиационно ...анспорт ехээр туһа- ... Энээнпие гансахан ...най авиаторнуу- ...й ажал хэрэг дээрэһээ ...шалэн харуулхада бо- ...но. Һүүлэй жэлнүүд- ... авиационно парк- ...ай хэдэ дахин үргэ- ... шэнэ техникээр ...нгагдаа. «МИ-4», «МИ-1» гэдэг вертолё- ...уд, санитарна, пасса- ...ирска шэнэ самолёдууд ...и болонхой. Ажал ...далмэримнайшье урда- ...ихида орходоо һураг- ...й ехэ болоһон байна.

Мүнөө авиаци байгаа- ...ни баялигые шэнжэл- ...дэ, хүдөө ажахыда үр- ...нөөр хэрэглэгдэнэ. ...эна, почто шэрэлгэдэ, ...алшадай бусад эрил- ...нүүдые хангалгада ...иаци горьтой туһа хүргэнэ. Урдандаа холын Хойто-Байгалай, Баунтын, Ахын аймагуудта шэнэ газетэ, журналнууд хэдэн хоногой туршада хүрэдэггүй байбал, мүнөө тэрэ үдэртөө самолёдоор абтана.

Би өөрөө санитарна авиациин лётчигоор хүдэлмэрилнэб. Хорин жэлэй туршада агаарай онгосые жолоодожо ябахадаа нилээд дүй дүршэлтэй болоошье һаа, өөрынгөө шадабари саг үргэлжэ дээшэлүүлхые оролдоноб. Олохон хүнүүдэй ами наһые абаралсаа һэм. Городок городой гэрэй эзэн эхэнэрэй һаяхан хүндөөр үбшэлхэдэнь дары түргэн самолёдоор Улан-Удэ асаржа, операцида оруулааб. Иимэ ушарнууд олон. Мүнөөдэр Советскэ авиациин заншалта һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, арад зондоо аша туһатайгаар ажаллаха хүсэл зоригтой байһанаа мэдүүлнэб. Авиационно техникын мүнөө үеын хүгжэлтые һайнаар шудалжа, арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэ гээшэ бидэнэр, авиаторнуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

А. Коромыслов,
аэропортын санитарна авиациин лётчик.

Һайнаар ниидүүлхын түлөө

Мүнөөдэр ороноймнай ажалшад ...виациин һайндэрые тэмдэглэжэ ...айна. Энэ һайндэрөө советскэ ...виаторнууд, тэрэ тоодо манайшье ...виаторнууд ажалай шэнэ ам...алтаар угтаба. Үнгэрһэн ха...ад жэлэйнгээ даалгабаринуудые ...ухы талаарнь холо үлүүлэн дүүр...эбэбди. Энэ амжалтые гансашье ...ётчигууд туйлаа бэшэ, мүн аэро...ортын технигүүд, механигууд бо...он бусадшье хүдэлмэрилэгшэд энэ ...эрэгтэ хубитаяа оруулалсаһан бай...а. Юуб гэхэдэ, бидэнэр, технигүүд, ...усад мэргэжэлтэдтэй хамта само...ёдуудые техническэ талаарнь на...инаар харууһалан шалганабди. ...и өөрөө Эрхүүгэй авиатехническэ ...ургуули дүүргээд, 1949 ондо Улан-...дын аэропортдо хүдэлмэрилхэеэ ...рэһэн хүм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ...аһалгаряагүй эндээ ажаллажа ...айнаб.

Ажалдаа дадажа байхадамни түрүүшээр бэрхэтэйшэг байгша һэн. Шэнэ, дадаагүй юумэеэ ажалда гансата, хэрэглэхэнь бэлэн бэшэ байгаа һэн. Тиибэ яабашье, ажалдаа түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэрэглэжэ, оньһото техникын элдэб детальнуудые һайса шудалжа шадааб. Мүнөө өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалаад байхадаа ажал хүдэлмэридөө алдуу эндүү гарганагүйб. Энээнэй ашаар, самолёдуудай техническэ харууһан эрид һайжаруулагдаа.

Энэ жэлдэ манай коллективэйхид бүри дээшэлүүлэгдэһэн хүндэтэй уялгануудые абанхай. Тиимэһээ саашадаа бүри шангаар, эршэмтэйгээр ажаллаха гээшэ бидэнэрэй, илангаяа технигүүд, механигуудай нангин уялга болоно.

Д Доржонов,
аэропортын авиатехник.

Авиациимнай алдар соло

Түрэл Коммунистическэ партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэриин амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ, советскэ наука, техникын үзэгдөөгүй ехээр хүгжэжэ байһан үедэ Эхэ ороноймнай ажалшад авиацинга һайндэрые мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна. Парти, правительствомнай арадайнгаа ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэтэйгөө хамта, зэбсэгтэ хүсэнэйнгөө саашанхи хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулна.

Советскэ Армиин, далайн сэрэгэй, мүн агаарайнгаа флодой техническэ зэбсэгжэлгээр арад зомнай омогорхон баясана. Тиигэнишьегүй яахаб, Октябриин революциин дүлэн соогуур мүндэлһэн Советскэ засагые, түрэл арадайнгаа амгалан тайбан ажабайдалые сэрэгшэднай найдамтайгаар сахин хамгаална ха юм.

Советскэ Союз авиациин, ракетнэ техникын мүндэлһэн эхэ нютаг гэжэ хэлэгдэхэ ёһоороо хэлэгдэнэ. Ородой агууехэ эрдэмтэд М. В. Ломоносов, Д. И. Менделеев, А. Ф. Можайский, Н. Е. Жуковский гэгшэд дэлхэй дээрэ анха түрүүн агаарта ниидэхэ түрүүшын замай эхи табиһан байна. Ородой агууехэ эрдэмтэн байһан К. Э. Циолковский анха түрүүн ракетодинамикын болон ракетэ бүтээлгын теори зохёожо, ракетын ашаар замбуулинда ниидэжэ болохо байһые тодорхойлһон байна.

Имагтал Совет засагай үедэ манай авиаци үзэгдөөгүй ехээр хүгжөө. Ажалшаднай Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро оронoo индустриализацилжа, хүдөө ажахыгаа коллективизацилжа, авиационно промышленность шэнээр байгуулаа. Тиигэжэ агаараймнай флот шэнэ техникээр хангагдажа эхилээ һэн. «Комсомолшууд, самолёдто һуугты» гэһэн партиин уряагаар хэдэ мянган залуушуул агаарай флодой зэргэдэ абтаһан, Осоавиахимай аэроклубуудай дэргэдэ һуралсажа эхилһэн байха юм.

Советскэ авиацида богонихон болзор соо техническэ шэнэ дэбжэлтын туйлагдахатай хамта, шадабари мэргэжэл ехэтэй лётчигууд урган гараа. Тиигэжэ 1939 ондо манай авиаторнууд уласхоорондын авиционно рекорднуудые туйлалгаар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлээ һэн. Солото лётчигууд В. П. Чкалов, М. М. Громов гэгшэдэй экипажууд эгээл түрүүн Хойто мүльһэн далай дээгүүр сэхэ ниидэн, Америка орожо, дэлхэй дээрэ алдар сууда гараһан байна.

1941—1945 онуудта Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ авиациин хүсэ шадал, шэн зоригто лётчигуудайнь шадабари мэргэжэл элеэр харагдаһан юм. Дайнай түрүүшын үедэ таагүй байдалда манай сэрэгшэдэй тулалдажа байгаашье һаань, лётчигууднай дайсанда хатуу шанга сохилто үгэжэ, гитлеровскэ дээрмэшэдэй хэдэн мянган самолёт, бусад техникэ үгы хэһэн байгаа. Гансахан Москва шадарай тулалдаанда манай истребительнүүд дайсанай 1400 шахуу самолет унагаагаа һэн. Эхэ оронойнгоо түлөө баатарай үхэлөөр унаһан суута лётчигууд Н. Гастелло, В. Талалихин, И. Полбин болон бусадай алдар солые арад зомнай хэзээдэшье мартахагүй. Дайнай үедэ шадабари мэргэжэлээрээ, сухарилтагүй зоригоороо шалгаржа гараһан солото лётчигууд Александр Покрышкин, Иван Кожедуб гэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүн Улан-Удымнай аэроклубта хүмүүжүүлэгдэһэн Петр Харитонов Советскэ Союзай Герой болоһон байна.

Жэл ерэхэ бүри ороноймнай авиацида шэнэ амжалта туйлагдана. Бэлиг ехэтэй конструкторнууд түргөөр, холошье ниидэдэг шэнэ түхэлэй самолёдуудые зохёоно. Конструктор А. Н. Туполевай хүтэлбэри доро зохёогдоһон «ТУ—104», «ТУ—104—А», «ТУ—114» маркын реактивна ехэ самолёдууд бүхы дэлхэйдэ суурхаба. Тэрэшэлэн конструкторнууд нүхэд Ильюшин, Антонов, Яковлев болон бусадай байгуулһан хүсэ ехэтэй шэнэ самолёт, вертолёдууд арадаймнай ажахыда амжалтатайгаар ашаглагдажа эхилээ.

Арми, авиаци болон флодто туһалха һайндуранай Бүхэсоюзна общество (ДОСААФ) эгээл олон гэшүүдтэй бүлгэмүүдэй нэгэн байһан туладаа Эхэ оронойнгоо зэбсэгтэ хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. ДОСААФ-эй гэшүүд жэл бүхэндэ авиациин һайндэрые һуралсал-бэлэдхэлэй шэнэ амжалтаар угтана. Нёдондо жэлдэ парашютна спортоор бүхэдэлхэйн 54 рекордын аяар 42-ыень манай спортсменүүд туйлаһан байна.

ДОСААФ-эй Бурядай республикадахи комитет оборонно хүдэлмэридэ олон ажалшадые хабаадуулна. Республикымнай промышленна предприятинуудта, колхоз, совхоздо ДОСААФ-эй эхин организацинууд хүдэлмэрилнэ. Кабанскын, Баунтын аймагуудта оборонно хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Республикымнай тон олон залуушуул авиационно спортоор һонирходог болонхой. 1956 онһоо хойшо обществымнай организацинууд 1500 гаран парашютистнуудые бэлэдхээ. Энэ хүдэлмэридэ ДОСААФ-эй инструкторнууд нүхэд Ефремова, Егоров, Пахунов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Республикымнай авиамоделистнүүд һаяхан болоһон зональна мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ. Моделист нүхэр Найденов планераар ниидэлгээр түрүү һуури эзэлжэ, мүнөө Бүхэроссийскэ мүрысөөндэ хабаадалсажа байна. Авиамоделистнүүд Анатолий Жаркой, Геннадий Черных, Борис Птащенко гэгшэд модельһээ планерта, планерһаа самолёдто һууха зорилготойгоор хүдэлмэрилнэ. Мүнөө тэдэнэр түрүүшынгээ планер бүтээжэ дүүргэхэ дүтэлөө. Гэбэшье, авиационно спорт хүгжөөлгөөр ДОСААФ-эй эхин организацинуудай хүдэлмэридэ ехэ дутагдал бии. Авиамоделистнүүдэй кружок үсөөнөөр эмхидхэгдэнэ. Парашюдаар дэбхэрэлгэдэ залуушуулые олоор хабаадуулха талаар хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

ДОСААФ-эй бүхы эхин организацинууд эдэ дутагдалаа түргөөр усадхажа, Эхэ оронойнгоо зэбсэгтэ хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ илангаяа залуушуулые олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха ёһотой. Колхоз, совхоз, предприяти, эмхи зургаануудта тусхай кружогуудые байгуулжа, шоферой, радистын, парашютистын мэргэжэл шудалха тон шухала.

Ороноймнай ажалшад авиацинга һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, наука, техникынгээ үзэгдөөгүй ехэ туйлалтаар омогорхон баясана. Эрдэмтэдэймнай бүтээһэн гурбадахи хэмэл одон бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшана. Коммунистическэ партиингаа сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро совет арадай авиацияа саашадань бүри ехээр хүгжөөхэнь лабтай.

С. ИЗДЕБСКИЙ, ДОСААФ-эй республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Ажалай түрүүшүүл

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Улан-Удын авиаторнуудай командир, авиацида алба хэхэ зуураа миллион километр ниидэһэн А. Г. Заикин. 2. Самолёдой экипажай командир, түрүүшын хахад жэл соо даалгабаряа үлүүлэн дүүргэһэн А. Е. Корольков, 3 Аэропортын главна инженер Дмитрий Иванович Волков.

Ой модые сахин хамгаалгада авиаци туһална

Байгалай үмэнэхи газар дайда ой модоор ехэ баян гээшэ. Энэ баян нөөсые наринаар сахин хамгаалха, гамтайгаар хэрэглэхэ гээшэ ажалшан бүхэнэй арюун уялга мүн.

Ойдо болоһон түймэрһөө барилгын үнэтэ модод ехээр гэмтэдэг байна. Түймэрые һүжэрөөнгүй, багахан талмайда, һая носожо байхадань унтаргааха тон шухала. Энээндэ авиаци ехэ үүргэ дүүргэнэ. Манай авиабаза гансахан Бурядай республикын ой модые сахин хамгаална бэшэ, мүн Читын областиие хангадаг байха юм.

Манай базын мэдэлдэ ой модые район районоорнь хубаажа абаһан хорёод точко ородог. Туд туд точконуудта байһан ажаглан харууһалдаг лётчигууд, парашютистнар үдэр бүхэндэ хэдэ хэдэн ниидэлгэ хэжэ, ой модые наринаар сахин хамгаалдаг байна. Тиимэһээ түймэрые заашье дэгжээн һүжэрөөнгүй сарадаг байха юм. Энээнэй ашаар арад зон ажалаа орхижо, түймэртэ гарахаяа болёо. Тэрээн тухай жэшээ болгон харуулха баримтанууд олон.

Үнгэрөөшэ хабар Хориин аймагта Анаа голые үгсэжэ, һуурин газарһаа холо ой тайгада түймэр гаража эхилһэн байна. Тэрэниие «АН-2» самолёдой бортдо ябаһан ажаглан харууһалагша лётчик Александр Мелентьев гэгшэ патрульна ниидэлгэ хэжэ ябатараа хараад, тэрэниие унтаргааха талаар дары хэмжээ абаһан байгаа. Тэрэ түймэр 60-аад гектар газар эзэлээд байтараа парашютистнарай хүсөөр сарагдаһан байгаа. Тэрэшэлэн Улан-Удын оперативна отделениин ажаглан харууһалагша лётчик Елизавета Батенина, инструктор Лев Раскин гэгшэд олон түймэр элирүүлжэ, саг дарыдань унтаргааһан байна.

Түймэр сарахада радио харилсаан ехээр туһалдаг юм. Манай база патрульда ябаһан самолёдтой саг үргэлжын харилсаатай байдаг гээшэ. Гадна, түймэр саралгада химическэ зүйл хэрэглэдэг. мүн тэһэрдэг зүйлөөр газарай хүрьһэ урбуулан түймэрэй саашадаа дабшахысень болюулдаг болообди.

Ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг. түймэр саралгада шэн габьяа харуулдаг лётчигууд болон парашютистнар олон. Тэдэнэй тоодо ажаглан харууһалагша лётчигууд Б. Марченко (Сэлэнгэ). К. Ахрамович (Баргажан) гэгшэд ороно. Мүн самолёдһоо олон һүрэлгэ хэжэ, түймэр сараһан парашютистнарай тоодо Карпенко, Бекишев, Гордеев, Шавельский болон бусад ороно.

В. Полечев, ахалагша ажаглан харууһалагша лётчик.

АВИАТОРНУУДАЙМНАЙ АЖАЛ, ХЭРЭГ

РЕПОРТАЖ

Урда үдэрынь багашаг бороон орожо, үүр сайхын урдахана тэнгэри сэлмэбэ. Зунай һүни богони, уданшьегүй хонгор арюухан үүрэй туяан мандаба. Шаргал улаан наран хадын саанаһаа үндыжэ, хурса элшэеэ сасана. Үглөөнэй һэрюухэн һэбшээн набшаһа, ногоо эльбэн, Сэлэнгэ мүрэниие уруудан миралзуулна. Уляангир модод бороогой һүүлээр тооһоёо гүбинхэй, энэ тунгалаг агаарта ами ороһон шэнги намилзана. Сэлэнгын баруун бэеын үргэн тала дайдада жэргэһэн булжамуур шубуунай аялга холоһоо соностоно..

Үглөөгүүр хэды эртэ байбашье, аэропортын үргэн талмай дээгүүр хүсэ ехэтэ авиамоторой хүүехэ, хүнхинэхэнь таһарнагүй. Хараһаар байтарнай хоёр дабхар далитай «АН-2» маркын самолёт агаарта дэгдэжэ, арюухан Байгалай эрье барин, зүүн хойшоо шэглэн шуумайшаба.

— Энэл даа, портымнай солото пилот Куропаткинай экипаж,—гэжэ авиаотрядай главна инженер Дмитрий Иванович Волков омогтойтоор мэдүүлэн, агаарта ябаһан онгосые шэртэн хаража, гараараа даллан зааһа.—Арба гаран жэлэй туршада агаараар ниидэжэ, арадайнгаа ажахые хүгжөөлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулжа байхадаа нэгэшье дахин гэмтын аюул хээгүй юм. Абаһан лэ хүндэтэ даалгабаряа үнэн сэхээр, оролдосотой һайнаар дүүргэдэг, эрхимүүдэй нэгэн болоно,—гээд энеэбхилэн, бидэнэр тээшэ хараба.

Инженерэй шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ. Һаншагаа сайжа байһан толгойтой, шииraг улаан шарайтай, задарюун бэетэй энэ инженерэй өөрынгөө хүмүүжүүлһэн хүбүүдээр омогорхохые харахада, авиациин албанда, «халуун шулуу долёоһон, булад түмэр бажууһан» баатар зоримгой хүн гэжэ таамаар байгаа һэн.

Үнэхөөрөөшье, инженер Волковой хүтэлбэри доро хүмүүжүүлэгдэһэн лётчигууд, пилодууд, технигүүд, механигууд олон бии. Тэдэнэй зэргэдэ лётчигууд Сергей Тарасов, Иван Батуев, Афанасий Коромыслов, Николай Кузьмин гэгшэд онсо шалгаран ябадаг, шэнэ техникын «нюусые» шадамар бэрхээр шудалдаг байна.

Улан-Удын авиаторнууд (командирынь нүхэр Пономаренко) өөһэдынгөө урда табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Советскэ авиациин һайндэрэй хүндэлэлдэ Читын авиаторнуудтай мүрысэжэ, ажалай шэнэ амжалтануудые туйлажа шадаа. Ашаа шэрэхэ хахад жэлэйнь түсэб 152,6 процент, пассажирнуудые шэрэлгээр—117,3 процент дүүргэгдээ. Тиихэдэ самолёдой техническэ харууһалгын һайжарһанай ашаар, энэ үе соо гэнтын аюул болоогүй.

...Отрядай командирые политическэ талаар орлогшын кабинет. Партийна бюрогой секретарь Филипп Алексеевич Горковенко хараха янзада даруушаг зантай, дүшэеэ гүйсэд шахаһан хүн. Радистка басаганай асарһан хэдэн телеграммануудые шэртэн хаража, түргэ түргөөр уншана. Удангүй бидэнэртэ хандажа:

— Танилсагты, санитарна самолёдой лётчик нүхэр Коромысловта баяр хүргэнэ,—гээд гараа һарбайна. — Манай отрядайхид гансахан ашаа шэрэдэг, пассажирнуудые, почто зөөдэг бэшэ, мүн арадай ажахын бусад һалбаринуудта туһалдаг,—гэжэ нүхэр Горковенко хөөрэжэ эхилнэ. — Авиацимнай байгаалиин баялигые бэдэрэлгэдэ, хүдөө ажахыда, галай аюултай тэмсэхэдэ, ажалшадай элүүрые хамгаалгада хэрэглэгдэнэ,—гэжэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.—Республикын колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ самолёдоор минеральна үтэгжүүлгэ хэнэбди. Мүнөө 3500 гектарта самолёдоор хорон сасагдаад байна.

Энэ үедэ үүдэ тоншохо абяан соностожо, лётчигой хүхэ хубсаһатай, гартаа планшет бариһан хүн орожо ерэбэ.

— Сайн байна, Филипп Алексеевич. Та намайе дуудаа һэн гүт,—гэжэ асууба.

— Нүхэр Коромыслов! Үбшэнтэнэй ами наһые абаралгада уялгаяа һайнаар дүүргэнэш. Хэдэн үбшэнтэн шамда амаршалгын телеграммануудые эльгээгээд байна. Саашадаа бүри һайнаар ажаллахые хүсэнэб,—гээд баруун гарыень парторг адхаба.

— Һайн даа. Эхэ орондоо бүри һайнаар алба хэхэб,—гэжэ сэрэгэй ёһо гуримаар хэлээд, санитарна самолёдой лётчик Афанасий Коромыслов гаража ошоно.

— Энэл даа, Городок городто саг зуурын туршада ошоод, үбшэн эхэнэрые асаржа, операцида оруулһан лётчик Коромыслов,— гэжэ нүхэр Горковенко хэлэбэ.

Афанасий Максимович ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон лётчик юм. Тэрэ хадаа залуу наһанһаа самолёдой штурвал барижа эхилһэн байна. Агаарай онгосые жолоодоһоор 20 жэл болоо. Энэ үе соо республикынгаа агаарай трассые, хаана ямар байгаалитайб гэжэ һайн мэдэхэ болонхой.

— Летчик бүхэн ажал хэрэгээ һайнаар мэдэхэ ёһотой. Тиигээл хадаа агаарай онгосые аюулгүйгөөр жолоодохо байна,—гэжэ Афанасий Коромыслов хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье хэды хүшэр хүндэ байбашье һаань, Афанасий Максимович ёһотой авиатор, зориһондоо хүрэжэл һаладаг хүн юм. Тэрэ лётчигой мэргэжэлые һайнаар шудалжа, экипажайнгаа хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэдэг, ажалай түрүү дүй дүршэл хэрэглэхын түлөө ехээр оролдодог байна.

Иимэ түрүү хүнүүд, алдар сууда гараһан лётчигууд манайда олон. Урданай юрын малша бурядай хүбүүн Убеев, мүнөө партиин гэшүүн болоод, «АН-2» самолёдой командир болотороо ургаа. Энэ нүхэр олон үгэгүй, даруу. зантай хүн юм. Харин хүнэй мэдээ, ойлгоогүй юумые багша хүндэл адляар заажа үгэдэг заншалтай.

Тэрэшэлэн эскадрилиин командирай орлогшоор ажаллажа байһан лётчик Нимаев мүнөө мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхын тула Ленинградай авиационно дээдэ институтда һураxaя ошоо. Тиихэдэ халаанай инженер Доржиев мүн лэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула Украинын ниислэл хото Киев ошохоёо түхеэржэ байнхай. Иимэл даа, отрядай түрүүшүүл, алдар солотой хүнүүдэйнь ажабайдалай түүхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: командир Н. И. Кузьмин (баруун гарһаа) ниидэхэ маршрудаа экипажайнгаа гэшүүдтэ заажа байна.
Л. Хайдуровай фотонууд.

Авиаторнууд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй. Тэдэнэр өөһынгөө ажалай журамые, гэшүүдэйнгээ эрдэм болбосоролые улам дээшэлүүлхын, шангадхахын түлөө ходо оролдолго, үүсхэл гаргажа байдаг. Зуу шахуу коммунистнуудһаа бүридэһэн партийна организациин бюро нийтэ-политическэ хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулна. Участок бүхэндэ таба—арбаад агитаторнууд табигданхай. Энэ олон агитаторнууд партийна группануудай, партийна бюрогой заабаряар хүдэлмэрилдэг. Үдэр бүри обед болохо үедэ гү, али үдэшэлэн хүдэлмэриин үдэрэй дүүрэхэдэ агитаторнууд техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ газетэнүүдые уншажа үгэдэг, элдэб темэнүүдээр ойро зуурын хөөрэлдөө үнгэргэдэг байна. Агитаторнууд нүхэд Соковиков, Малютин, Давиденко гэгшэд жэшээ харуулна.

Участок, подраздели бүхэнэй ханын газетэ һара бүри, «Дайшалхы хуудаһанууд» арба хоноод лэ гаргагдана. Энэ «Дайшалхы хуудаһанууд» һайнаар ажалладаг түрүү хүнүүдые харуулхаһаа гадна, гээгдэгшэдые хатуугаар шүүмжэлнэ. Мүн харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар табигданхай.

***

...Үдэшын наранай элшэ туяан һуларжа, удангүй боро хараан болоодхибо. Авиаторнуудай клубһаа ирагуу хүгжэмэй абяан сэлеэтэй сонхоор зэдэлэн соностоно. Эндэ авиаторнууд ажалайнгаа һүүлээр сүлөөтэй сагаа хүхюу сэнгүүгээр үнгэргэдэг байна. Аэродромойнь үргэн талын наада хажуугаар холын аянһаа ерэһэн самолёдууд зэлэ татан жэрылдэнэ. Эдэ бүгэдые хаража, хүгжэмэй ирагуу аялга шагнажа байхада:

Шуур, шуур дуутай,
Шубуун шэнги далитай
Дуутай, суутай
СССР-эй самолёт гэжэ Эхэ оронoймнай солото авиацие магтаһан дуун һанаанда ороодхино...

Ив. ОЧИРОВ.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсөө, техникээ табия!

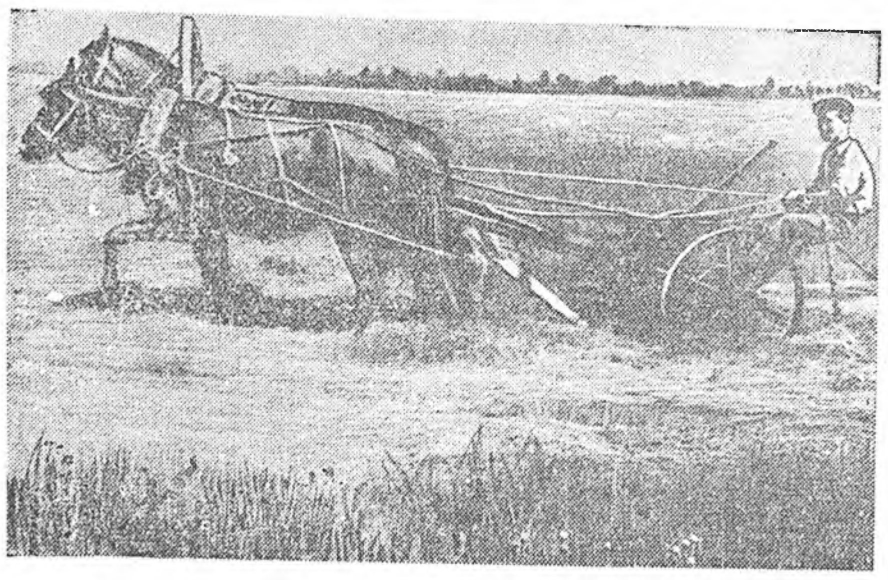

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын машинист Жимбэ Будаев үбһэ хуряалга дээрэ ажаллаха зуураа, үдэр бүри даалгабарияа 150—160 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Жимбэ Будаев үбһэ сабшажа ябана.

Б. Цыремпиловэй фото.

Рейдовэ шалгалта

Түрүүшын дүнгүүд юу харуулнаб

Суулгын голдо сабшалангай ургаса урданайхиһаа муу бэшэ. Хүдөө, намаг, шугы бургааһатай газар гэлтэгүй, һайнаар сабшаад, саг соонь һүрилөөд абабал, эндэхи «Ошон» колхоз нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ тэжээл малдаа бэлдэжэ абаха байна.

Энэ колхоз үбһэ хуряалгадаа оронхой. Гэбэшье, ажалай эмхидхэлдэ дутагдалнууд олон байһаар. Колхозой комплексно бригадануудаар ябажа харахада ажалай журам һула байна. Бригаданууд хүдэлмэриингөө түсэбые мүнөө болотор мэдэхэгүй, суглаануудые үнгэргэжэ, хүнүүдтэеэ хөөрэлдөөгүй байха юм.

Гадна, үбһэшэд хүдэлмэридөө эройтожо гарана. 1-дэхи комплексно бригадын сабшалан дээрэ бригадир нүхэр Норбоевой хэлэһэнэй ёһоор 9 гар хажууршад үбһэ сабшаха байгаа. Үглөөнэй 9 часай үедэ ошоходо, гар хажууршан Ширап Цыденовһээ ондоо хүн ажалдаа гараагүй байба. Тэрэ 6 часта ерээд ажаллажа байһан байгаа. Бэшэ гар хажууршадынь наранай дээрэ гаратар һанаа амархан гэртээ һуужа үнгэрнэ. Эндэхи косилкашад баһал ажалдаа орой гарана.

Иимэрхүү байдал колхозой 2-дохи комплексно бригадада (бригадирнь Т. Лубсанов) үзэгдэнэ. Эндэ морин косилкашад нүхэд Д. Аханов, В. Батомункуев гэгшэд үглөөнэй 10 часай үедэ хүдэлмэрөө эхилдэг. Тэдэнэй удаа хэдэн гар хажууршад ажалдаа гарана. Бригадын гар хажууршад 5-дахи үдэрөө сабшажа байна. Теэд түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 20 гаран хүн ябажа байһанаа, саашаа үсөөржэ эхилээ. 4-дэхи үдэртэнь 4 хүн, 5-дахи үдэртэнь 8 хүн сабшалгада гараһан байха юм.

— Хэды гектар үдэртөө сабшаха даабаритайбта,—гэжэ гар хажууршадһаа, мүн косилкашадһаашье асуухада, алишье бригадынь зон мэдэхэгүй байба. Гар хажууршадай сабшажа байһан газарые тоо бүридхэгшэд хэмжээд, хэлэжэ үгэдэггүй байха юм. Тиихэдэ хүн бүхэнэй даабарие үдэртэнь хэмжэжэ үгөөд сабшуулдаг байгаа һаа, бүри таарамжатай байха һэн. Гар хажууршад урматайгааршье ажаллаха, даабаряа дүүргэхын хойноһоо оролдохошье байгаа. Мүнөө гар хажууршадай олонхинь нормоёо дүүргэнэгүй.

Сабшалан дээгүүр ябаад харахада, колхозой бригадануудта үсөөн хүн ажаллана. Ажахын энэ яаралтай хүдэлмэриин үедэ эндэхи олохон колхознигууд хабаададаггүй байхань гайхалтай. Гадна, бии байһан техникэ, зэмсэгүүд булта ашаглагданагүй. 1-дэхи комплексно бригадада хоёр морин косилка миин хэбтэнэ. Мүн энэ бригадада тракторай косилкын агрегат хүсэд бэлдэгдэжэ гараагүй.

Үбһэ хуряалгын үедэ хүнүүдтэ һайн байра байдал түхеэрэгдэхэ ёһотой. Тиигэбэшье үбһэшэд колхозой центрһээ хэдэн километрын газарта ябажа ажаллана. Байра дээрээ майхануудые татаад, хонон үнжэн байжа хүдэлмэрилөө һаань, үглөө үдэшэндөө гэртээ бусаха гэлтэгүй үбһэшэдтэ таатай зохид байха байгаа. Гэхэтэй хамта, колхозой центр дээрэ үхибүүдэй ясли түхеэрэгдээгүй байна. Үбһэндэ ябаха аад, миин байжа байһан үхибүүдтэй эхэнэрнүүд олон.

— Би 7 үхибүүдтэйб, эгээл багамнай жэлтэй болоод байна. 3 багашуулаа яслида оруулбал һайн байгаа. Теэд тэдэнээ миил харууһагүй, гэртээ орхёод ажалда гаранаб. Һанаа зобохоор байна,—гэжэ колхозой гэшүүн Прасковья Жигарева гомдоно.

Мүнөө колхоздо үбһэ хуряалга аали нобшоор ябажа байна. Июлиин 15-най байдалаар колхозой 1800 гаран гектар сабшалангай оройдоол 60 гаран гектарынь сабшагдаа. Тиихэдэ нилээд ехэ набшаһата тэжээл хонидто бэлдэгдэжэ абтахаар байгаа. Энэ талаар биратай юумэ хэгдээгүй байшоо. Колхоздо хамта 200 тонно набшаһата тэжээл бэлдэгдэхын орондо, 20 гаран тонно бэлдэгдэжэ абтаһан байха юм. Суулгын сельпо, сомоной Совет, больница, эндэхи РТС-эй отделениин хүдэлмэрилэгшэд колхозой хэдэн отарануудые шефтээ абаад, горьтой туһаламжа үзүүлхэ байгаад, юушье хэнэгүй. Эндэхи алба хаагшадай набшаһата тэжээл бэлдэлсэдэг һаань болохол байгаа.

Эдэ дутагдалнуудаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха тушаа колхозой правлени, партийна организаци шухала хэмжээ абаха ёһотой.

Манай газетын рейдовэ шалгалтада хабаадагшад:

Д. Федоров, Суулгын сомоной Соведэй депутат.
Л. Гомбоев, аймагай «Вперед» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Т. Гармаев, манай корр.

Түргэн дүүргэхын түлөө

ТУРУНТАЕВО. (Телефоноор абтаба). Байгша ондо аймагай «Прибайкалец» колхозойхид ниитынгээ үхэр малда үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхын тула үбһэ хуряалгадаа һайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр ороһон юм.

Мүнөө артелиин комплексно бригадануудта хамта 106 хүн, 10 морин косилка, тэды шэнээн морин тармуур хүдэлнэ. Колхоздо бүхыдөө 250-яад га сабшалангай газар сабшагдажа, 520-ёод центнер үбһэн хуряагдажа сомогдоо. Нүхэр Иркиритскиин хүтэлбэрилдэг комплексно бригадынхид үбһэ сабшалга, хуряалгын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Эндэ морин косилкашад А. Седунов, М. Горбунов гэгшэд 4 га сабшаха даабариин орондо, үдэр бүри 5—6 га эрхим шанартайгаар сабшана.

Артелиинхид үбһэ хуряалгаяа августын тэн болотор сүм дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Г. Ильин.

Колхоз соогоо түрүүлнэ

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи комплексно бригадынхид (бригадирынь нүхэр Дамбаров) гурбан звено боложо, үбһэ хуряалгада түрүүлэн гараба. Мүнөө тэндэ 40-өөд хүн хүдэлжэ байна. Үбһэ сабшалгада 3 морин косилка хүдэлнэ. Морин косилкашадай дундаһаа Михаил Михалев һайнаар хүдэлнэ, үдэрэйнгөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ.

Хура бороо бага орожо, ган гасуур байбашье, Сэлэнгэ мүрэнэй Кирсован, Фирсово аралнуудта, Уляаста гэжэ газарта ногооной ургаса бараг. Мүнөө эндэхи сабшалангай гектар бүриһөө 7—8 центнер үбһэн абтана. Нэгэдэхи бригадынхид колхоз соогоо түрүүлжэ ябана.

Сэлэнгэ. Д. Цыдыпов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 17. (ТАСС). Июлиин 16-да забһарлалга хэһэнэйнгээ һүүлээр ООН-эй Аюулгүйн Совет хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Швециин түлөөлэгшэ Гуннар Ярринг гэгшэ үгэ хэлээ. Аюулгүйн Совет Ливан тухай асуудал зүбшэн хэлсээд байхадаа, тус асуудалаар Швециин оруулһан резолюциин проектые июлиин 11-дэ абаһан байна. Энэ резолюциин ёһоор, ООН-эй ажаглагшад Ливан эльгээгдэһэн юм. Тиин, Ливандахи байдал эли бодо һайжаржа байгаа гэжэ Швециин түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Гэбэшье, «ондоо орондо», Ирагта болоһон үйлэ хэрэгүүдтэй дашарамдуулан, США-гэй правительство өөрынгөө сэрэг Ливан эльгээхэ гэжэ шиидхээ. Энэ сэрэгэй Ливанда байгаа сагта ООН-эй ажаглагшад һайнаар хүдэлмэрилжэ шадаха гээшэ гү гэһэн асуудал тэрэ табиба. Швециин правительствын һанахада, ООН-эй ажаглагшадай хүдэлмэрие саг зуура болюулаа һаа дээрэ байна. Тиигээд шухала болоо һаань урдань дурадхаһан резолюциингаа проектдэ заһабари оруулха эрхэеэ үлөөнэб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь США-гэй түлөөлэгшэ Лодж үгэ хэлээ. «Гайхамшагта үрэтэй ажал хэһэн» ООН-эй ажаглагшад Ливандаа үлэхэ бэзэ гэжэ США найдана гээд тэрэ мэдүүлээ.

Тиигээд Японой делегадай дурадхалаар заседани хаагдаба.

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ЛОНДОН, июлиин 18. (ТАСС). Бейрудэй аэропортын хажууда Америкын далайн ябган сэрэгэй солдадуудай болон Ливанай буһалгаашадай хоорондо июлиин 17-до буудалдаан болоо.

ГААГА, июлиин 18. (ТАСС). Ливанда бууһан Америкын сэрэгшэд Ливанай республикын армитай тулалдахадаа болохонь гэжэ «Де Фолькскрант» газетэ мэдээсэнэ. «Бейрудтэ байһан Ливанай армиин подразделенинүүдэй буунууд энээнэй урда тээ буһалгаашад тээшэ шэглүүлэгдэһэн байгаа һаа, мүнөө америкынхид тээшэ шэглүүлэгдэбэ» гэжэ дурсагдаһан газетын корреспондент бэшэнэ.

Америкын сэрэгэй шэнэ корабльнууд Ливанда ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 18. (ТАСС). Ливанда Бейрут шадар Америкын 6-дахи флодой хүсэ ехэтэ эскадра ерэбэ гэжэ США-гэй далайн сэрэгэй министерство мэдээсээ гээд Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство дамжуулба. Энэ эскадра «Саратога», «Уосп» гэжэ авианосецуудһаа, «Де-Мойн» гэжэ крейсерһээ, 16 эсминецһээ бүридэнэ.

США-гэй 6-дахи флодой 44 корабль Бейрудтэ дүтэ байна гэжэ далайн сэрэгэй министерство мэдээсээ.

Франциин эскадра Бейрут ерэбэ

ПАРИЖ, июлиин 18. (ТАСС). Сэрэгэй 5 корабльһаа бүридэһэн Франциин эскадра Бейрудтэ ерэбэ гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Англиин сэрэгүүд Иорданида буулгагдажа үргэлжэлһөөр

ЛОНДОН, июлиин 18. (ТАСС). Кипр аралһаа Иорданида Англиин сэрэгүүд бүхэли һүниндөө буулгагдажа үргэлжэлөө гэжэ Лондоной радио мэдээсэнэ.

Амман руу «Хантер» гэжэ реактивна самолёдууд, 1500 хүнһөө бүридэһэн парашютистнүүдэй хоёр батальон эльгээгдэжэ байна гэжэ Кипр арал дээрэ хэблэгдэһэн мэдүүлгэ дотор заагдана.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ллойд США ошоо

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 17. (ТАСС). Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд гэгшэ июлиин 17-до США ерээ гэжэ Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство мэдээсэнэ. Ллойд эндэ байхадаа, Эйзенхауэр Даллес хоёртой Дунда Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ.

Канадын истребитель бутаран унаба

БЕРЛИН, июлиин 19. (ТАСС). Баруун Германида Карлсрус гэжэ городой хажууда Канадын реактивна истребитель июлиин 18-да бутаран унаа. Лётчигынь үхөө.

Ирагтахи байдал

СССР-тэй дахинаа дипломатическа харилсаатай болохо тухай шиидхэбэрие Ирагай правительство батална

КАИР, июлиин 18. (ТАСС). Советскэ Союзтай дахинаа дипломатическа харилсаатай болохо тухай шиидхэбэрие Ирагай Республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаба гэжэ МЕН агентство мэдээсэнэ. Нури Саидай толгойлжо байһан Ирагай урданай правительство 3 жэлэй саада тээ Советскэ Союзтай дипломатическа харилсаагаа болюулһан юм. Ирагай Республикын премьер-министр Абдель Керим Касем энэ асуудалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто телеграмма эльгээгээ гэжэ Багдадай радио дамжуулаа.

Ирагта хуушанай конституци болюулагдаба

КАИР, июлиин 18. (ТАСС). Ирагай Республикын правительство урдын королиин гаргаһан конституцие болюулба гэжэ «Аль-Ахрам» газетын корреспондент Багдадһаа мэдээсэнэ. Ирагай Республикын шэнэ конституцие зохёохын тула һаяар комисси байгуулагдаха юм гэжэ мэдээсэл доторынь хэлэгдэнэ.

Ирагай правительствын хэмжээ-ябуулганууд

КАИР, июлиин 18. (ТАСС). Ирагай урданай король Фейсал гэгшын портрет правительствын бүхы эмхи зургаануудта абтаба гэжэ МЕН агентствын корреспондент Багдадһаа мэдээсээ. Ороной засагаархид бүхы захиралта болон указуудые арадай үмэнэһөө гаргана.

Урдань Ирагта гаргагдажа байһан «Аш-Шааб» газетые хааха тухай гүрэнэй Указ толилогдоо. Тэрэ газетын орондо «Аль-Джумхурия» газетэ хэблэгдэхэ болобо. Тэрэ газетын түрүүшын номер Багдадта хэблэгдэн гараа.

Ирагай республикые олон гүрэн мэдэрбэ

Ирагай Республикые мэдэрһэн тухай мэдээсэлнүүд Германска Демократическа Республикаһаа, Болгариһаа, Венгриһээ абтаба.

Ирагай Республикын гаргаһан шиидхэбэри

КАИР, июлиин 18. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын правительствые мэдэрхэ тухай шиидхэбэрие Ирагай Министрнүүдэй Совет баталан абаба гэжэ МЕН агентство Багдадһаа мэдээсэбэ.

Ирагай Республикаһаа ООН-до түлөөлэгдэһэн шэнэ түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ДАМАСК, июлиин 18. (ТАСС). Ирагай Республикаһаа ООН-до түлөөлэгдэһэн шэнэ түлөөлэгшэ Джавад Багдадһаа үсэгэлдэр Нью-Йорк ерээ.

Шэнэ түлөөлэгшэ Джавад «Ан-Нур» газетын корреспондентын асуудалда харюусахадаа орон доторхи байдал тухайгаа иигэжэ мэдүүлээ: «Ирагай бүхы газар дээрэ амгалан байдал тогтонхой. Ирагай арми оронойнгоо бүхы газарые хинан хаража байна. Армиин бүхы солдат, офицернүүд Ирагай Республикын шэнэ правительствые дэмжэнэ».

Ирагай правительство түрмэдэ орогшодые сүлөөлхэ тухай декрет гаргаба

БЕЙРУТ, июлиин 18. (ТАСС). Политическэ хэрэгээр түрмэдэ ороһон бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ тухай декредые Ирагай Республикын министрнүүдэй Совет үсэгэлдэр гаргаба гэжэ Багдадай радио мэдээсэбэ. Энэ декрет дотор хараалагдаһанай ёһоор урданай королиин байха үедэ дээдэ һургуулинуудһаа гаргагдаһан бүхы профессорнүүдтэ, багшанар болон студентнүүдтэ энэ эрхэ олгогдобо.

Советскэ Союз Иран хоёрой харилсаан тушаа

Бэе бэедээ дипломатическа түлөөлэгшэдые эльгээхэ тухай дурадхалтайгаар Ирагай Республикын правительство Советскэ правительстводо хандаба.

Советскэ правительство энэ дурадхалыень хүлеэн абаад бэе бэедээ посольствонуудые эльгээхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа.

Анкарада болоһон зүблөөн тухай коммюнике

СТАМБУЛ, июлиин 18. (ТАСС). Анкарада болоһон зүблөөн тухай коммюнике толилогдоо. Багдадай пактда хабаададаг мусульман изагууртай 3 гүрэнэй толгойлогшонор энэ зүблөөе ехэ нюусаар хэһэн байна. Ирагта империалистнуудай табиһан Нури Саидай, Ирагай урданай королиин алуулһан тухайда коммюнике соо шаналалтайгаар бэшэгдэнхэй. Турциин президент Джеляль Баяр, Иранай шах Мухаммед Реза, Пакистанай президент Искандер Мирза Ливанда Холбоото Штадуудай сэрэгээр ороһон ушарые коммюнике дотороо һайшаагаа. Зүблөөндэ хабаадагшад империалистнуудай сэрэгүүдые Дүтын Зүүн зүгтэхи бусадшье оронуудта оруулха шухала гэжэ коммюнике дотороо мэдэрээ.

Америкын сэрэгүүд Турци ерэбэ

ЛОНДОН, июлиин 18. (ТАСС). Америкын сэрэгэй транспортна самолёдууд Турциин урда захадахи НАТО-гэй агаарай сэрэгэй базада сэрэгүүдые, һомо хэрэгсэлнүүдые забда сүлөөгүй асаржа байна гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Стамбулһаа мэдээсэнэ.

США Иорданиие айлгаха һанаатай

ВАШИНГТОН, июлиин 18. (ТАСС). США-гэй зургаадахи флодой корабльнууд дээрэ ашаатай ябадаг Америкын 50 самолёт июлиин 17-до Иорданиин газар дээгүүр 70 минутын туршада ниидээ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

«Бидэнэр эндэ ерэнхэйбди» гэжэ харуулхын тулада Америкын самолёдууд нигэжэ ниидээ гээд, США-гэй обороной министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

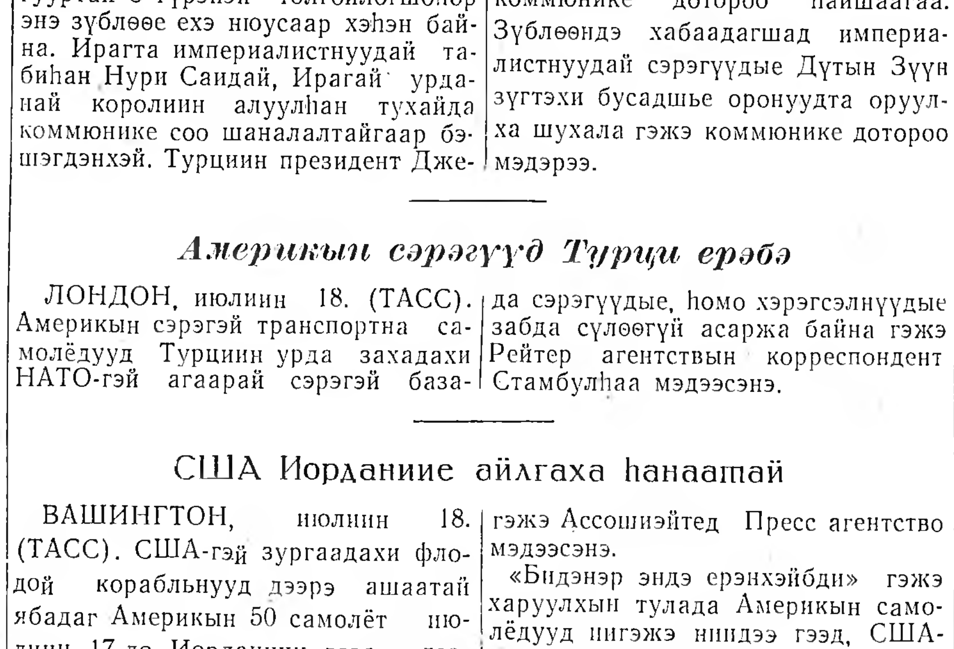

Эхэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхын түлөө Корейн Арадай-Демократическа Республикын ажалшад тэмсэнэ. Зураг дээрэ: Пхеньянай хүн зон митингдэ сугларжа, ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхые эрижэ байна.

КНДР-эй Центральна телеграфна агентствын фото.

Буу зэбсэг хуряаха, уласхоо[ронд]ын холбоо харилсаа үргэдхэхэ [тухай] асуудал хэлсэхэ бүхэдэлх[эйн] конгресс дээрэ

СТОКГОЛЬМ, июлиин [...] (ТАСС). Стокгольмдо боложо[...] гаа конгрессэй үдэшын за[...] дээрэ Фредерик Жолио-К[юри...] элидхэлэй һүүлээр буу зэбсэ[г ху]ряаха, уласхоорондын холбоо [харил]саа үргэдхэхэ тухай асуудала[ар] хэлэлгэн болобо. Индиин түл[өөлэг]шэ г-жа Рамешвари Неру, Ан[гл..] элитэ эрдэмтэ, Эб найрам[...] Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүл[...] орлогшо профессор Джон Бе[...] профессор К. Ясуи (Япон), Ч[...] түлөөлэгшэ Ольга Паблете, «Арадуудай хоорондо эб на[йрам]дал бэхижүүлхын түлөө» Лен[инэй] шангай лауреат, Швециин у[ран] хёолшо Артур Лундквист г[...] үгэ хэлээ.

Конгрессэй хүдэлмэри үргэ[лжэл]һөөр.

Тушаалһаа гараһан Амери[кын] генерал ООН-до байда[г] СССР-эй саг үргэлжы[н] түлөөлэгшэдэ телеграм[ма] эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 17. (ТА[СС]). ООН-до байдаг Советскэ С[оюзай] саг үргэлжын түлөөлэгшэ А. А[...]болев нимэ удхатай телеграмм[а ию]лиин 17-до абаа:

«Ливан тушаа асуудалаар Р[...] баримталжа байһан һанам[жа] зүб. Уласхоорондын нефтяной [...]тельнүүдые хамгаалхын тулада [Ли]ванда Америкын сэрэгээр ор[...] ушар Америкын хүбүүдые [...] алуулха ябадалда хүргэхэ б[...] Мүн энэ ушар Америкын удар[...] шадай ямаршье бодол хара[...] гэмтэ ябуулга хэжэ байһан тух[...] гэршэлнэ. Ушар иимэһээ Амер[...] сэрэгые дары сагтаа тэндэһээ [...]гаха шухала. Энэ телеграммы[е] бүхы делегадуудта тараахые [...]наб.

Герберт Холдридж, тушаа[лһаа] гараһан, Америкын армиин гадна генерал.

Шерман-Оукс, Калифорни ш[...]

Баруун Германида байһа[н] Америкын сэрэгүүд Дүтын [Зүүн] зүг руу эльгээгдэжэ байна

БЕРЛИН, июлиин 18. (ТА[СС]). Баруун Германиин правитель[ство] США-гэй агаарай сэрэгэй гл[авна] квартирын мэдэлдэ томо томо а[эро]дромуудые үгэһэн байна. Тэрэ [...]до Франкфурт-на-Майне шада[р] Рейн-Майн, Фюротем (Бовари) [гэ]жэ аэродромууд США-гэй мэд[элдэ] үгтэнхэй. Тэрэ аэродромуудаар [дам]жуулагдан США-гэй армиин [...]ган сэрэгэй 24-дэхи дивизи Д[үтын] Зүүн зүг руу эльгээдэжэ ба[йна]. Гадна Америкын транспортна с[амо]лёдууд Кайзерслаутерһаа бар[...] тээхэнэ байдаг Рамштейн-Лан[дш]туль гэжэ агаарай сэрэгэй база[һаа] Дүтын Зүүн зүг руу саг үргэ[лжэ] эльгээгдэжэ байна.

Баруун Германида шул[уун] нүүрһэн ехээр суглара[ад] худалдахын аргагүй болонхой

БОНН, июлиин 18. (ТАСС). [...]луу нүүрһэ худалдахань тон хэ[...]тэй болоһон дээрэһээ, мүнөө [Ба]руун Германида 8,6 миллион то[нно] шулуун нүүрһэн суглараад ба[йна] гэжэ мэдээсэгдэнэ. Зарим ша[хта]нуудта абтаһан нүүрһэ хайшан [...]хэхэ газаргүй болонхой. Абта[һ]аад, худалдагдаагүй нүүрһэ[н] хэмжээн жэлэй эсэс багаар 10-[...] миллион тонно болохонь. Энэнь [...]аад оной эхиндэ болоһон ехэ [эко]номическа кризисэй үедэ суглар[һан] нүүрһэнһээ 2—2,5 миллион тонн[о] ехэ байна.

Иорданида Англиин сэрэг[...] оруулһые США һайшаан[а]

ВАШИНГТОН, июлиин [...] (ТАСС). Иорданида Англиин с[эрэ]гээ оруулһые һайшаанабди [...] США-гэй правительство июлиин [...]до хуулита ёһоор соносхоо.

Англиин сэрэгүүдые өөрынгөө газар дээгүүр гаргуулхые Израилиин правительство зүбшөөбэ

ЛОНДОН, июлиин 18. (ТА[СС]). Кипр арал дээрэһээ Иордани[...] ошохо Англиин парашютистнүү[д]... өөрынгөө газар дээгүүрхи агаа[рай] замаар гаргуулхые Израилиин п[ре]мьер-министр июлиин 17-до зүбш[өө]бэ гэжэ Рейтер агентствын корр[ес]пондент Иерусалимһаа мэдээсэб[э].

Редакторай орлогш[о]
С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00801. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 314[...]